

CINKARNAR

ETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

Celje - skladišče

D-Per
59/1992

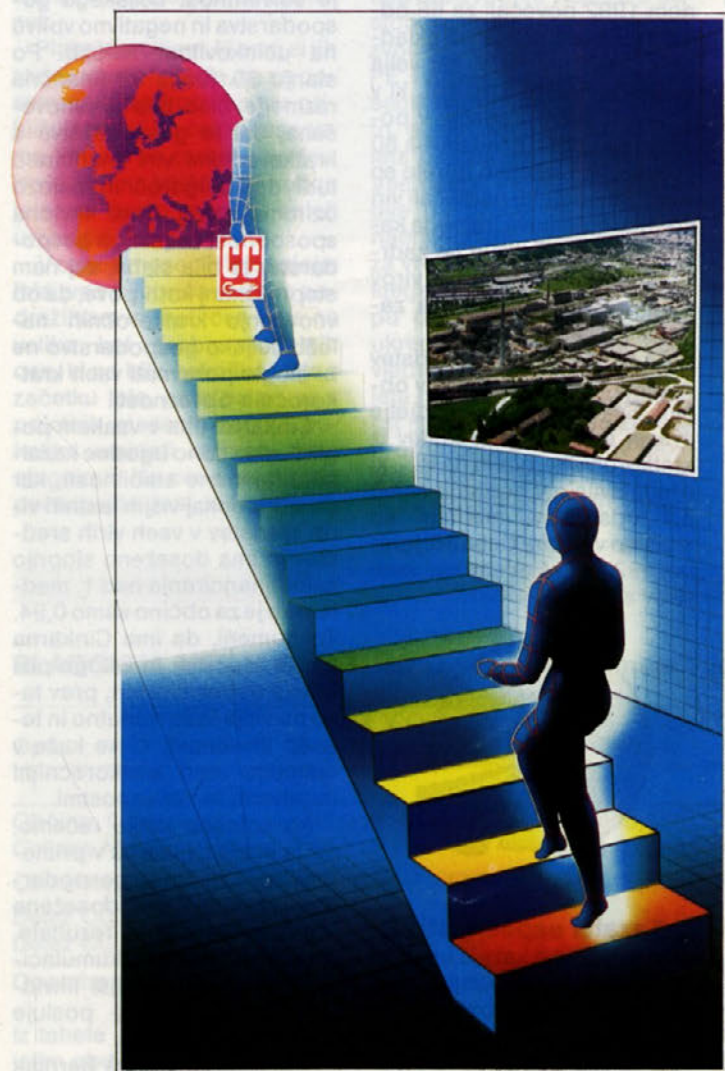
COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

ODPRTI V SVET

Cinkarna je v primerjavi s celjsko občino in regijo ena izmed uspešnih podjetij, ki se zelo hitro odpira in prilagaja zunanjemu tržišču. Imamo višji fizični obseg proizvodnje, višji izvoz in ugodnejši likvidnostni položaj. (str. 2). Stabilna Cinkarna pa pomeni tudi ekonomsko močno Celje.

Če bi slovenska vlada zagotovila obljubljenе ukrepe na področju konjunkturne prodaje in monetarnem področju, bi ukrepi za varčevanje pri vseh vrstah stroškov ne bili tako nujni (str. 3)

Naše odpiranje na tuj trg pomeni tudi poslovno sodelovanje s tujim partnerjem, za katerega bomo prodajali na slovenskem trgu (str. 8) in s katerimi bomo sodelovali na razvojnem področju.

Ugotavljamo, da se je po dopustniških dneh prodaja malo oživela; bilo je vrsto pomembnih aktivnosti, o katerih poročamo v tej številki Cinkarnarja. Novosti so tudi v proizvodnji (str. 4, 5, 7), uvajanju računalniške tehnologije (str. 13), najbolj razveseljivo pa je, da napovedi do konca leta niso slabe, čeprav načrtov v celoti zaradi neusklajenosti med stroški proizvodnje in izkopičkom zanjo ne bomo uresničili.

Cinkarna v Celju in regiji

Primerjava polletnih rezultatov poslovanja

Za nami so uradno ugotovljeni podatki o poslovanju podjetja v prvem polletju 1992, SDK pa nam je posredovala zbrane podatke o rezultatih poslovanja za to obdobje v občini Celje in celjski regiji. Zato smo pripravili primerjavo nekaterih kazalcev poslovanja in s tem primerjali poslovanje našega podjetja s poslovanjem podjetij iz gospodarstva celjske občine, pri nekaterih pa tudi iz celjske regije in republike.

Doseganje **fizičnega obsega proizvodnje** Cinkarne v kumulativni januar-junij v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta proti občini Celje je višje za 18 odstotkov, primerjava indeksov z republiko Slovenijo pa kaže na več kot 30 odstotno višjo rast proizvodnje v našem podjetju, oziroma proizvodnja v Sloveniji zaostaja za lansko v istem obdobju za 16, medtem ko je v Cinkarni presežena za 10 odstotkov.

Izvoz in uvoz za prvo polletje letos sta v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta v Cinkarni hitreje naraščala kot v občini Celje in regiji. Tudi pokritje uvoza z izvozom je v Cinkarni ugodnejše, kot je to zabeleženo za povprečje občine. Naše podjetje je po zelo slabih rezultatih izvoza v lanskem letu z visokim izvozom v prvem polletju letos, precej izboljšalo delež blagovne menjave s tujino v občini in regiji.

Hitreje kot v občini Celje so naraščali tudi **prihodki**, vendar vseeno počasneje, kot je bila rast cen pri proizvajalcih industrijskih izdelkov, ki je bila glede na enako obdobje lanskega leta 314 odstotna. Glede na izpad prihodkov so se temu primerno gibal tudi odhodki in bruto dobiček, s tem da podjetje za razliko od občine Celje ni ustvarilo dobička in ni imelo izgub, ki pa so bile v gospodarstvu občine Celje precej višje od akumulacije.

V posameznih kategorijah prihodkov je zabeležen največji razkorak pri poslovnih prihodkih, kjer ima Cinkarna večji izpad na domačem trgu, kot to velja za občino, v izvozu pa ravno obratno, ko ima Cinkarna tako v strukturi prihodkov kot v povečanju izvoza v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta, precej višje odstotke kot občina.

Zelo očitna je razlika v

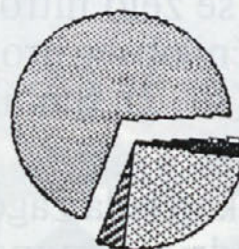
strukturi stroškov podjetja v primerjavi s povprečjem občine, kjer je zajeta tudi trgovska dejavnost. V primerjavi z enakim obdobjem lani so skoraj vse kategorije odhodkov v občini Celje počasneje naraščale kot v našem podjetju, na kar je imela vpliv predvsem višja rast prodaje in proizvodnje kot v občini. Pri obeh primerjalnih kategorijah pa se je povečala vrednost zaloga (v podjetju nekoliko počasneje kot v občini), kar pa je bolj odraz povečanja cen kot pa povečanja fizičnega obsega zaloga.

Hitrejša rast odhodkov od povprečja je vidna v podjetju pri osebnih dohodkih in pri materialnih stroških z amortizacijo, medtem ko so nematerialni stroški v občini naraščali hitreje kot v našem podjetju. **Povprečni mesečni obračunani čisti osebni dohodki** podjetja so v primerjavi z enakim obdobjem lani naraščali hitreje kot v občini. Kljub vsemu pa so bili obračunani čisti osebni dohodki v našem podjetju v prvem polletju letos v višini 24.571 SIT še vedno za skoraj 13,5 odstotkov nad povprečjem občine Celje, pri čemer pa v čistem OD Cinkarne niso upoštevali izplačila regresa.

Pri **poslovnih sredstvih** se je vrednost stalnih sredstev podjetja v primerjavi s 1. januarjem 1992 povečala za 61, medtem ko so se obratna sredstva povečala za 75 odstotkov. Na povečanje je imela vpliv predvsem obvezna revalorizacija osnovnih sredstev, medtem ko so na hitrejšo rast vrednosti obratnih sredstev vplivale terjatve in povečanje stanja sredstev v vrednostnih papirjih. Zaradi različne stopnje rasti vrednosti se je menjala struktura sredstev v korist obratnih sredstev, zmanjšal pa se je obseg stalnih sredstev. Pri stalnih sredstvih je poleg navedenega vplival na

spremembo vrednosti tudi opis preko amortizacije in zmanjšanje obsega investicijskih vlaganj v letošnjem letu.

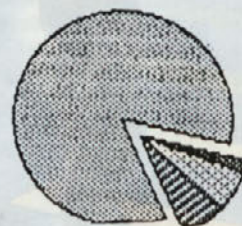
Primerjava z indeksi in strukturo v občini nam pokaže nasprotno gibanje, kjer je zabeležena hitrejša rast vrednosti stalnih sredstev kot obratnih sredstev. V strukturi sredstev ima občina 30 odstotkov v obratnih sredstvih, v podjetju pa kljub hitrejši rasti od povprečja le-ta znašajo še vedno samo 24,4 odstotke. Vse navedeno kaže na večjo kapitalno intenzivnost našega podjetja, kot to velja za povprečje podjetij v gospodarstvu občine.

OBČINA

Viri poslovnih sredstev so se v primerjavi s 1. januarjem 1992 povečali za 65 odstotkov in so naraščali skladno z rastjo sredstev, kar velja enako za **trajni kapital**, ki v strukturi virov sredstev v podjetju še vedno predstavlja 80 odstotkov. Nekoliko hitreje so v našem podjetju naraščali viri sredstev iz naslova trajnega kapitala, kar je vplivalo na zadržanje strukture lastnih virov sredstev brez povečanja zadolžitve.

Za razliko od virov sredstev podjetij iz gospodarstva v občini Celje ima naše podjetje precej manj virov sredstev iz kratkoročnih obveznosti, ki predstavljajo v podjetju samo 5,7 odstotkov, medtem ko znašajo v občini Celje 30. junija 1992 kar 24 odstotkov vseh virov sredstev.

CINKARNA

Kazalci uspešnosti poslovanja nam kažejo ugodno sliko samo pri stopnji reproductivne sposobnosti, kjer je dosežena stopnja občine 3,9 odstotka, podjetja pa 6,0 od-

Legenda:

- Trajni kapital
- Dolgoročne obveznosti
- Kratkoročne obveznosti
- Pasivne časovne razmejitve
- Ostalo

stotkov. Ker je v tej stopnji vključen podatek o amortizaciji, pa pri akumulaciji in dobičku zaradi vrednosti 0 v našem podjetju ni primerjalnih podatkov. Dobro je vedeti še to, da je bilo v občini v prvem polletju akumulacije samo za 356 milijonov SIT, medtem ko so znašale izgube 4.103 milijonov SIT in so bile za 819 odstotkov višje kot v enakem obdobju lani.

Kazalniki finančne stabilnosti v občini Celje kažejo na neusklajenost naložb in virov financiranja, kar zmanjšuje solventnost celjskega gospodarstva in negativno vpliva na učinkovitost naložb. Po stanju 30. junija 92 finančna razmerja niso bila uravnovešena, saj je gospodarstvo s kratkoročnimi viri financiralo tudi del dolgoročnih naložb oziroma zaloga. Tudi likvidna sposobnost celjskega gospodarstva je bila slaba, saj nam stopnja manj kot 1 pove, da ob vnovčenju kratkoročnih naložb celjsko gospodarstvo ne bi moglo poravnati vseh kratkoročnih obveznosti.

Cinkarna ima v vsakem pogledu še vedno ugodne kazalnike finančne stabilnosti, kar se vidi v dokaj višjih lastnih virih sredstev v vseh virih sredstev in ima doseženo stopnjo samofinanciranja nad 1, medtem ko je za občino samo 0,94. To pomeni, da ima Cinkarna trajna sredstva in zaloge pokrite z ustreznimi viri, prav tako pa velja to za trenutno in tekočo likvidnost, ki se kaže v razmerju med kratkoročnimi terjatvami in obveznostmi.

Na splošno lahko rečemo, da je imela Cinkarna v primerjavi z poslovanjem gospodarstva občine Celje dosežene ugodne poslovne rezultate, čeprav ni ustvarila akumulacije, ima pa zato boljši likvidnostni položaj, saj posluje brez izgub.

Marija Bernjak

Pred zadnjim četrtletjem

Približali smo se zadnji četrtini leta, ki mineva v ozračju predvolilnega boja za oblast, vojnih viher v dveh republikah bivše Jugoslavije in negotovih razmerah gospodarjenja vse od osamosvojitve Slovenije dalje.

Obdobje, ki je za nami, nam že daje določene rezultate poslovanja in tudi možnost projekcije uspešnosti gospodarjenja do konca leta, čeprav so v tako kratkem obdobju tudi možni sunkoviti preobrati.

Načrti ne bodo uresničeni

Naši planski cilji so bili dokaj ambiciozni in so temeljili tudi nekoliko na obljubah vlade, da se bo po prvem polletju pričel gospodarski vzpon, ki ga bodo vzpodbudili za gospodarstvo ugodni ukrepi tako na področju konjunkturo prodaje kot na monetarnem področju. Že sedaj nam je jasno, da ukrepi, ki bi poživili gospodarsko menjavo in vzpodbudili pretok poravnave dolgov, zamujajo in s tem ob moratoriju na stečajne postopke vplivajo na slabšanje položaja tudi tistih podjetij, ki ob racionalnem gospodarjenju še imajo pogoje za obstanek.

Planskim ciljem, ki smo si jih zadali v začetku leta, se na posameznih področjih sicer približujemo ali jih celo presega, vendar jih zaradi pogojev, ki vladajo na tržišču, do konca leta ne bomo mogli v celoti uresničiti.

V osmih mesecih letošnjega leta smo bili priča stalnim podražitvam in rasti cen tako na veliko kot drobnoprodajnih cen, ki so bile nekoliko višje v začetku leta, nato pa so se v poletnih mesecih začele nekoliko umirjati oziroma celo stagnirati. Na cene je vplivala počasnejša rast tečajev tujih

valut, ki je bila v posameznih obdobjih tudi negativna, vendar se na tem področju v zadnjem času vrstijo temeljiti pretresi in stalne menjave položaja. Posledica vsega je neskladnost med stroški proizvodnje in izkupički zanjo, kar vpliva v končni fazi na poslovni rezultat podjetja.

Proizvodnja bo enaka lanski

V takih pogojih gospodarjenja je naše podjetje v osmih mesecih letošnjega leta pri načrtovani proizvodnji zastajalo za 16 %, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je bila proizvodnja višja za 9 odstotkov. K tako doseženi proizvodnji je največ prispevala PE Titanov dioksid, ki je preseglala načrtovane vrednosti za tri, enako obdobje preteklega leta pa celo za 71 odstotkov. Vse ostale PE razen Metalurgije pa precej zaostajajo za načrtovanimi vrednostmi in za vrednostmi enakega preteklega obdobja. Pri takem tempu proizvodnje in nekaterih ukrepah, ki v zadnjem času vladajo na tržišču, je do konca leta realno pričakovati, da načrt ne bo dosežen, po zaslugi proizvodnje PE Titanov dioksid in delno tudi PE Metalurgije pa se bomo na ravni podje-

tja približali proizvodnji lanskega leta.

Preskrbljenost proizvodnje s surovinami je še vedno dobra, čeprav je v danih pogojih gospodarjenja precej otežkočena in to ne toliko zaradi pomanjkanja surovin na tržišču, kot zaradi velikih zastojev spričo blokad na področju bivšega jugoslovanskega tržišča in iskanja alternativnih poti nabave. Zato v nekaterih obdobjih letošnjega leta pri posameznih surovinah, ugotajamo tudi nekoliko večje vezave dni v zalogah, v skupnem pa se je fizičen obseg zalog surovin in embalaže v glavnem zmanjšal.

Prepolovljena prodaja

Pri prodaji so se uresničila predvidevanja v zvezi z ekonomskimi odnosi Slovenije z drugimi republikami Jugoslavije, s tem da je nabava in prodaja na to tržišče še manjša od pričakovane. Močan vpliv na zmanjšanje blagovne menjave z republikami bivše Jugoslavije je imela uvedba uvoznih carinskih deklaracij, ki jih je uvedla Hrvaška za slovensko blago in embargo na trgovanje s Srbijo in Črno goro. Že sedaj ugotavljamo, da se je v fizičnem obsegu prodaja na to področje več kot prepolovila in je ne bo mogoče do konca leta z ničemer nadomestiti.

Izpad na zgoraj navedenih področjih poskušamo kompenzirati s prodajo na konvertibilno tržišče, kjer pa zaradi velike konkurence in restriktivne politike pri določanju tečaja tujih valut dosegamo nižje cene kot na domačem trgu. Tako smo v septembru že pre-

segli lanskoletni izvoz 29 milijonov dolarjev, do konca leta pa pričakujemo tudi preseganje planskih ciljev, to je več kot 39,7 milijonov dolarjev.

Obdržati likvidnost

Ker se uvoz prilagaja povečanim potrebam proizvodnje za uvoženimi surovinami, je le-ta višji od načrtovanega, vendar ima podjetje še vedno zelo dobro pokritje uvoza z izvozom na konvertibilno področje, kar tudi prispeva k boljši likvidnosti.

Okrnjene možnosti za prodajo ter zožene možnosti nabave surovin in materialov so vplivale in še bodo na uspešnost poslovanja, zato so stalno prisotni ukrepi za varčevanje pri vseh vrstah stroškov.

Na področju zaposlovanja je zaradi vsega navedenega še vedno potrebno uresničevanje začrtanih ciljev, pri nagrajevanju pa spremljanje življenjskih stroškov z upoštevanjem doseženih proizvodnih rezultatov in možnosti prodaje proizvodov.

V letošnjem letu je podjetje obdržalo dobro likvidnost brez blokad žiro računa ali kasnitve plačil obveznosti, na katero je vplivalo, poleg navedenih ukrepov, tudi omejevanje investicij v preteklem in tekočem obdobju.

Kljub pričakovanju doslej še ni bil sprejet zakon o lastninjenju podjetij, čeprav je velika večina družbenih podjetij v tem procesu že vse leto, vanj pa jih je potisnil val velikih reform slovenskega gospodarskega prostora. Ker je potrebno vlagati velike napore predvsem v izboljšanje kakovosti proizvodnje in v prodajo tega na evropsko tržišče, kjer vladajo zelo strogi standardi, in tudi zaradi zamujanja zakonskih predpisov, v našem podjetju še nismo začeli z celovito reorganizacijo podjetja, ki bo ob lastninjenju potrebna.

Ne glede na težave, s katerimi se srečujemo na vsakem koraku, pa pričakujemo, da pri poslovnih rezultatih podjetje do konca leta ne bo zadržalo v rdeče številke in bo tudi zadržalo dobro likvidnost kot doslej.

BLAGOVNA MENJAVA S TUJINO v obdobju januar - junij 1992 (v tisoč USD)

Opis	IZVOZ		UVOZ		Pokritje v %
	Znesek	Indeks	Znesek	Indeks	
1	2	3	4	5	6
Občina, Celje	53,056	113	50,553	100	105
Celjska regija	149,715	96	119,568	99	125
Cinkarna, Celje	20,985	177	9,869	209	213
Delež CC v občini	39.6	157	19.5	208	
Delež CC v regiji	14.0	184	8.5	212	

Opomba: Za CC je vvez uvoz samo za surovine in material!

Iz tabele je razvidno, da je tako izvoz kot uvoz v Cinkarni za I. polletje 1992 v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta, hitreje naraščal kot v občini Celje in celjski regiji.

Marija Bernjak

Izboljšanje delovnih pogojev v Metalurgiji

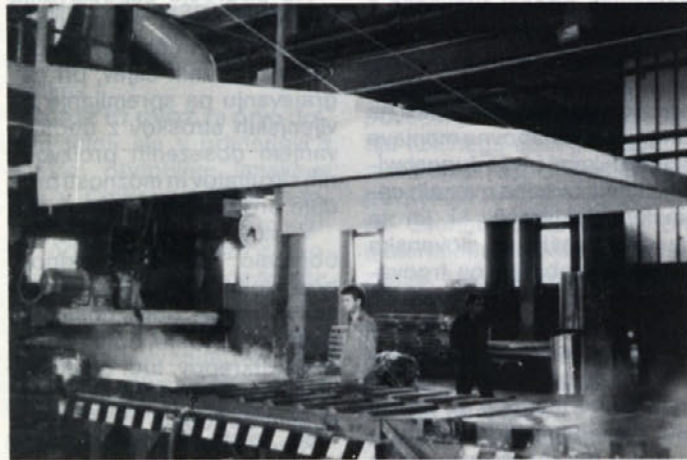
V obratu Nove Valjarne so pri vseh progah namestili odsesovalnike, ki prestrazajo hlape olja pri valjanju titancinkove pločevine. Odsesovalniki izboljšujejo delovne pogoje in varnost pri delu.

Obrat Valjarne je izrazito metalurški obrat, kjer talijo in valjajo cink v titancinkovo pločevino. Delavci so nenehno izpostavljeni visoki temperaturi, ropotu, hlapom valjalnih olj, plinom in bleščanju. Zaradi neugodne delovne atmosfere se tam zgodi letno skoraj 60 odstotkov vseh nesreč v PE Metalurgija.

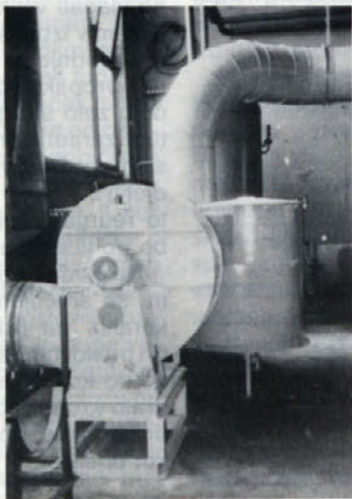
Koliko natanko so naprave izboljšale delovne pogoje, še ni znano, ker še niso opravili vseh analiz, vendar pa odgovorni pravijo, da proces izboljševanja še ni končan. Tudi odsesovalnike bodo še izpopolnili.

MNENJE

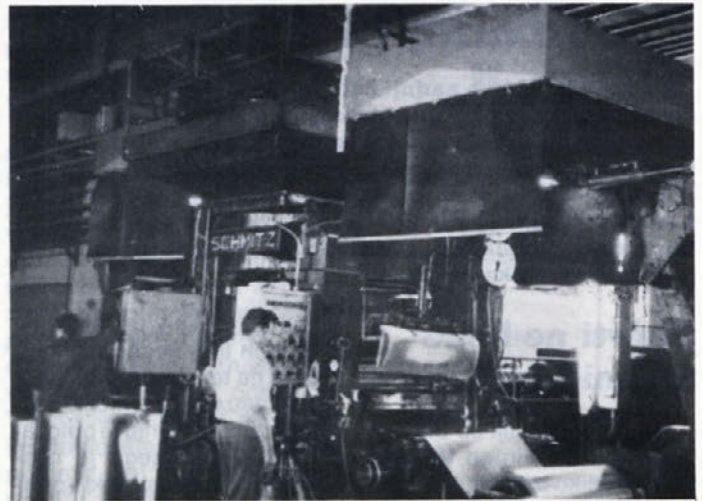
Janez Plevnik pravi: »Odsesovalniki najboljše vlečejo, kadar imamo vse zaprto. Za spoznanje je boljše, vendar še ne optimalno«.

Velik odsesovalnik prestraza hlape

Odsesovalniki so izpeljani preko čistilne naprave v zrak.

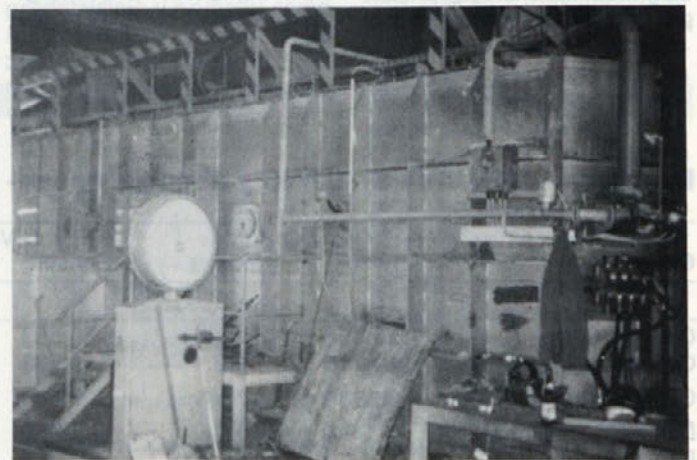
Ob drugi progi so namestili manjši odsesovalnik s plastičnimi zavesicami

Testiranje pločevine

Sredi julija so v obratu Nove valjarne dobili testirni stroj za merjenje mehanskih lastnosti titancinkove pločevine. Enakega imajo tudi v PE Veflon za testiranje PTFE in gume.

Usposobili bodo peč na plin

V obratu Nove valjarne bodo usposobili staro 60 tonsko peč na plin, da bodo z njo povečali zmogljivost obrata. Pravijo, da se bo to zgodilo v oktobru.

Razmere v izvozu

Pogovor z vodjem izvoza, dipl. oec.
Ivanom Federnsbergom

Številka je v dolarski vrednosti letos že prekoračila 30 milijonov. To pomeni, da smo izvozili za dobro polovico več kot lani, do konca leta pa se obeta še večja razlika.

Gospod Federnsberg nam je povedal, da smo v letošnjem letu odprli veliko novih smeri v izvozu. Začeli smo široko akcijo na vseh možnih tržnih področjih. Na nekaterih od teh tržišč so posli šele na začetku, na drugih pa so že stekli. Naša orientacija pa vsekakor ostaja EVROPA.

V Grčijo smo letos prvič prodali litopon in titanov dioksid. Ta dva bela pigmenta pa ponujamo tudi madžarskemu, bolgarskemu in turškemu tržišču. To so dežele, ki so sorazmerno blizu zaradi nižjih transportnih in servisnih stroškov.

Mesečno še vedno prodamo v Ameriko 160 ton titanovega dioksida, čeprav zaradi visokih prevoznih stroškov to tržišče ni toliko zanimivo. Na tržiščih, kjer imajo svojo domačo proizvodnjo, lahko dosegamo višje cene kot na prostih trgih za višek titanovega dioksida. Naše cene so povprečno v mejah od + 10 do - 10 odstotkov v primerjavi s cenami evropskih proizvajalcev predvsem iz rentabilnostnega vidika, saj bi nam sicer veliko mejne kakovosti ostalo na zalogi. Fiksni stroški nastajajo ne glede na obseg proizvodnje, zato je smiselno več prodati in spremljati povprečno ceno.

Svetovno krizo čutimo tudi v našem izvozu, kajti tuji kupci prav tako podaljšujejo roke plačil, čeprav ti niso daljši od 90 dni. Če pa so ti roki razporejeni od 30 do 90 dni, je to za nas še vedno ugodno.

Drugi proizvođači, ki jih izdelujemo v Cinkarni, se zaradi različnih vzrokov težje odpirajo na tuji trg. Po grafičnih ploščah je povpraševanje v bivših državah Afrike, kjer pa so težave z zagotavljanjem plačil, nekaj interesov je tudi v Združenih neodvisnih državah nekdanje Sovjetske zveze, vendar je tudi tam problem z zapiranjem plačil. Nekaj povpraševanja je tudi v Evropi, čeprav je to tržišče bolj ali manj

zasičeno, težave pa so tudi z doseganjem cen. Naša proizvodnja je namreč obremenjena z visokim deležem fiksnih in materialnih stroškov, delež dela pa je premajhen.

Nekaj perspektiv je videti pri prodaji gradbenih mas in nivedurjev v Avstriji in na Madžarskem ter žlebov na Nizozemskem. Za marsikateri proizvod, ki zahteva posebno vrsto prodaje, na primer ponudba storitev, pa naša izvozna služba ni usposobljena.

Bolj kot kdajkoli so v tem času močni pritiski na povečanje izvoza. Zato bo po mnenju g. Federnsberga moralo prizadevanje za izvoz postati sestavni del celotne poslovne strategije. Ves proizvodni proces bo potrebno prilagoditi evropskim standardom, kar bo čez dve leti že omejitveni faktor. Proizvodnja bo morala postati ciljno usmerjena. Temu se bo seveda morala najprej prilagoditi proizvodnja titanovega dioksida. V Titanovem dioksidu in Marketingu za leto 1993 že načrtujejo razvoj prodajno servisne službe, ki bo sledila željam končnega porabnika, od ponudbe do opravljenega posla.

Da bomo do konca leta presegli 40 milijonov dolarjev izvoza, kot pravi g. Federnsberg, je realna možnost. V letu 1993 pa lahko načrtujemo enako izvozno višino.

Seveda z našimi izvoznimi rezultati ne moremo biti povsem zadovoljni. Da bi normalno poslovali s tujino, bi morala s svojimi ukrepi in institucijami pomagati tudi država. Po djetjem bi morala omogočiti vsaj zavarovanje plačil na od-

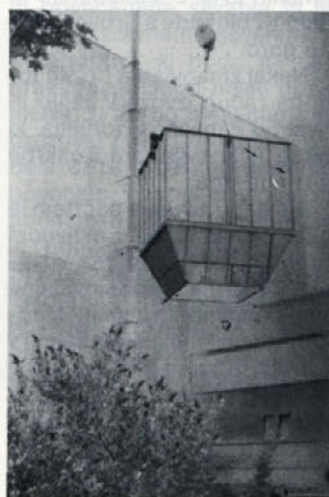
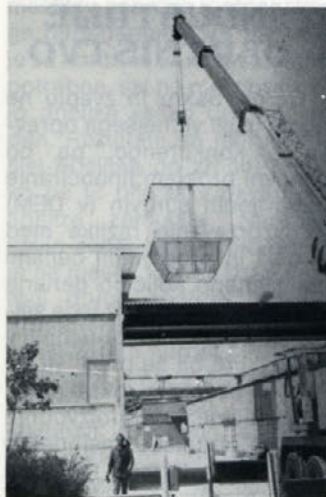
prte račune ter izvozne premije na neto devizni efekt. Država doslej zbira prijave izdelkov, ki jih izdelujemo v Sloveniji in sicer z namenom, da bi oprostila uvoznih dajatev tiste

izdelke, ki se v Sloveniji ne proizvajajo. Kaj pa bo z izvoznimi stimulacijami, ki smo jih nekoč že imeli, pa je veliko vprašanje.

Mira Gorenšek

EKOLOŠKA PRIDOBITEV Bistveno manj beline

Proizvodna hala in okolica Titanovega dioksida ne bo več tako bela, kot je bila doslej. Zadnje dni avgusta so v obratu končne predelave na oddelku površinske obdelave montirali vrečasti filter, ki zadržuje oziroma čisti sušeni pigment.

Dvigovanje vrečastega filtra v proizvodno halo titanovega dioksida.

Nastavitev filtra je imela namen znižati emisije belega prahu pod normativ, ki ga predpisujejo državne institucije. To je od maksimalnega 20 kg pod 1 kg emisije na uro. V kratkem bodo zamenjali tudi vreče v sušilniku, kar bo emisijo še znižalo.

Vrečasti filter je težak 6 ton, dvigniti pa so ga morali do 25 m visoko. Z dvigalom so ga morali prenesti iz Centralnih

delavnic in ga dvigniti kar trikrat v dveh delih. Pred dvigom v proizvodno halo (18 m) so ga sestavili. Kot nam je povedal projektant Jože Gajšek, so filter vzdrževalci izdelali doma iz pretežno domačega materiala, seveda po francoskih predlogah. Delo, ki je zahtevalo 2.300 ur, je bilo zelo zahtevno zaradi natančnosti projekta. Pred montažo so filter še izolirali.

Iz dimnika ne bo več prihajal bel prah.

Izvoz mora postati sestavni del celotne poslovne strategije Cinkarne

Prodajna krivulja se vzpenja

Avgustovska prodaja, ki je bila zaradi suše in letnih dopustov zelo slaba, se je v septembru izboljšala. V oktobru pa je po besedah direktorja domače prodaje Boruta Sedovnika realno pričakovati za 210 milijonov tolarjev prodaje.

Proti koncu leta se konča sezona za nekatere naše izdelke (lepila, barve) in bo možnost prodaje najbrž znižana za približno 20 odstotkov. Rešitev je le v vzpostavitvi telefonskih zvez z Makedonijo in ukinitvi blokade s Srbijo in Črno goro.

Nekaj zmanjšanja bo šlo tudi na račun izvoza v Italijo in Avstrijo v mešana podjetja, ki so se ustanovila zaradi oskrbe južnega trga.

V skladu z letnim načrtom je bila septembrska aktivnost prodajnikov usmerjena v sejm. Cinkarna je sodelovala na treh pomembnih sejmih: Mednarodnem kmetijskem sejmu v Gornji Radgoni, MOS-u Celje in Zagrebškem velesejmu. Kljub načrtovanim stroškom za vse tri prireditve pa le-teh nismo enako resno organizirali.

POUDAREK KMETIJSTVU

Največji poudarek je bil dan kmetijskemu sejmu v Gornji Radgoni, kjer zaradi novega partnerja BASF nismo želeli ostati neopaženi. Žal je suša in vročina v času sejma zmanjšala obisk in spreobrnila teme razgovorov od načrtov za prihodnost bolj k ukrepom za odpravo škode zaradi suše (odpis obresti, neplačane zapadle obveznosti).

Sejem je potekal tudi ob zaključku sezone za prodajo pesticidov, zato kakšnih večjih učinkov glede povečanja prodaje niti nismo pričakovali.

Osnovno sporočilo bi bilo, da so giganti, kot so Agrotehnika, Agrooprema, Agraria itd. v težavah in da se oblikuje nov segment posrednikov, to je Zadržna zveza Slovenije s svojimi podružnicami in da nastopajo kombinati poleg njih kar sami v funkciji nabave in plačila teh pesticidov. S tem se število kupcev povečuje in bo obvladovanje prodaje še težje kot doslej, seveda zaradi drobljenja naročil, težav pri

iskanju verig za kompenzacije, pogostosti obiskov in s tem v zvezi višjimi stroški prevozov, dnevnic in ne nazadnje reprezentance.

IZ INDUSTRIJE V OBRTNISŤVO

Če pri bakru in žveplu ne bomo imeli vidnejšega opravka s konkurenco, pa bo osnovni problem financiranje nabavljenih surovin (v DEM) ter vzdrževanje razlike med stroški in prodajnimi cenami ter izterjano količino denarja za prodane artikle. Iz tega sejma smo praktično prestopili v MOS, ki je bil še pred leti izključno obrtniški, tokrat pa so tudi količine naše proizvodnje postale obrtniške (majhne) in je ta sejem tudi za nekatere naše programe postal življenjsko pomemben (gradbena lepila, premazi, disperzijske barve, malte, rastni substrati).

Kupce smo na nekdanjem domačem trgu razvrstili med trgovine, končne porabnike in porabnike z jugoslovanskega trga in jih tako tudi načrtovali obdelati v času sejma. Odzvali so se vsi povabljeni in še nekateri zaradi neporavnanih obveznosti ali nakupov preko trgovin.

Skupna ocena sejma je, da vsi močno pogrešajo jugoslovanski trg in da vsi delajo s 30 do 40 odstotnim izkoristkom zmogljivosti.

V TEH RAZMERAH NAČRTOVANJA NI

Cilj je bil sicer ugotoviti količine prodaje posameznih programov za mesec oktober, vendar je ostala to zgolj želja, saj nihče ne ve za dva meseca naprej, kaj bo delal. Tisto, kar načrtujejo prodati v izvoz, je z našimi cenami nerentabilno, zato raje izkoristijo uvoz surovin z zahoda (oprostitev carine).

V nekaj primerih smo se s cenami prilagodili tudi pod

cene tujcev, vendar igrajo tu pomembno vlogo še drugi elementi, kot so pogojevanje dobave opreme in vezanje na oskrbo z repromateriali, vezana trgovina.

Vsekakor sejem MOS ni mišljen kot prostor in trenutek za sklepanje velikih kupčij, temveč bolj kot prostor, na katerem naj se širša javnost seznanja s ponudbo Cinkarne. Žal smo bili kljub načrtovanemu obsegu in načinu predstavitve zadnje dni v precepu med željami in možnostmi financiranja, zato je prišlo do izbire skromnejše možnosti tako glede velikosti prostora in opremljenosti, kot tudi samega sprejema poslovnih partnerjev. Predstavili smo se bolj na obrtniški način, morali pa bi biti večji, bogati.

PODCENJEVANJE HRVAŠKEGA SEJMA

Hkrati s sejmom MOS je potekal tudi sejem v Zagrebu, ki ga nismo organizirali tako kot v preteklih letih, temveč je na njem sodeloval le naš potnik Ivan Črepinko. Po njegovih besedah in zapisanih razgovorih ocenjujemo, da je naš razstveni prostor obiskalo preko 300 poslovnih partnerjev. Glede na to, da imamo na Hrvaškem registriranih preko 500 kupcev, s katerimi mesečno poteka pretok blaga in komuniciranje, smo ta sejem podcenjevali. To pa je tudi razumljivo zaradi cenovnih in carinskih ovir, ki v tem obdobju otežujejo trgovanje. Hrvaški poslovni partnerji pa so obiskovali tudi celjski sejem. Največje med njimi smo povabili na naš sejmski pro-

stor, nato pa na Celjski grad, kar je do neke mere odtehtalo našo neprisotnost v Zagrebu.

PRODAJA V GOTOVINI

Visok znesek denarja, ki je povrh še v gotovini, je ustvarila industrijska prodajalna. V razmerah, v kakršnih deluje, je dosegla 8 milijonov tolarjev prometa samo v mesecu septembru. Lahko pa bi dosegla celo več, seveda s primerno odločnostjo naših vodilnih, da se usmerimo v trgovino na drobno na domačih tleh.

B. S.

Zagrebčani pri Cinkarni

Čeprav se večina slovenskih gospodarstvenikov pritožuje nad poslovnim sodelovanjem s Hrvaško, se vendarle najdejo izjeme. Razstveni prostor Cinkarne so med sejmom obiskali predstavniki Chromosa in Karbona iz Zagreba, s katerima kljub sedanjim razmeram celjsko podjetje ohranja dobre poslovne stike.

Vodja nabave v tovarni barv in lakov Chromos Zagreb Boško Uzalec je med obiskom na sejmišču povedal, da s Cinkarno sodeluje njihovo podjetje že 20 let, sam pa je letos prvič obiskal celjski sejem. Poslovno sodelovanje med podjetjema je zaradi konkretnih težav, zlasti prevoza in carine, sicer nekoliko manjše kot v preteklosti, vendar Zagrebčani in Celjani računajo na postopno urejanje razmer. Velika ovira v poslovanju je zaenkrat tudi razmerje med slovenskim tolarjem in hrvaškim dinarjem, plačilo pa v glavnem poteka v obliki kompenzacij. Podobno je sodelovanje s Cinkarno med sejmskim obiskom opisala tudi predstavnica podjetja Karbon iz Zagreba Nada Petkovič, ki je izpostavila dolgotrajno pot surovin iz Slovenije na Hrvaško. Razlog so predvsem ovire na carini. V obeh zagrebških podjetjih pa nameravajo poslovno sodelovati s Cinkarno tudi v prihodnje.

IB

Novi tednik, september 92

SEJEMSKA ANKETA

Kako znana sta
Nivedur in Purpen

V času Mednarodnega obrtnega sejma smo se odločili, da s pomočjo ankete poskušamo med 116 naključno izbranimi obiskovalci ugotoviti, koliko ljudi poznajo naše gradbene proizvode Nivedur in Purpen. Prav tako smo zastavili tudi vprašanje, s katerim smo želeli ugotoviti, koliko anketirani povezujejo naše podjetje z gradbeništvom in koliko vedo, da omenjena proizvoda delamo v Cinkarni.

Iz odgovorov ugotavljamo, da s rezultati ugodni, kar je razvidno iz naslednje razčlenitve:

Na prvo vprašanje Kaj vam pomeni ime Nivedur, je 51 odstotkov anketirancev odgovorilo pravilno, da je to lepilo za keramične ploščice, 12,5 odstotkov pa je prav tako ugotovilo, da je to lepilo odporno proti vodi. Približno petina vprašanih za ta izdelek ni še nikoli slišala, 16 odstotkov pa jih je napačno odgovorilo, da je to lepilo za lepljenje razbitih keramičnih ploščic.

Na enako zastavljeno vprašanje - o Purpen, je kar 66 odstotkov vprašanih odgovorilo pravilno, da je to pena, ki se uporablja za tesnenje v gradbeništvu. 11 odstotkov jih je pravilno menilo, da je Purpen izolacijsko sredstvo. 11 odstotkov pa jih je napačno odgovorilo, da je Purpen pena, s katero oblagamo stene. Za Purpen ni še nikoli slišalo 12 odstotkov vprašanih.

Na vprašanje S katerim podjetjem povezuje Nivedur, je 56,4 odstotka anketiranih odgovorilo, da s Cinkarno. Na enako vprašanje za Purpen, je bil rezultat še boljši, saj je kar 65,8 odstotkov vprašanih povezovalo ta proizvod s Cinkarno.

Med šestimi podjetji, od katerih je pet takšnih, ki se ukvarjajo z izdelovanjem proizvodov za potrebe gradbeništv in eno, ki se ne, je kar 67 vprašanih menilo, da se z omenjeno proizvodnjo ukvarja tudi Cinkarna. V deležu, predstavlja ta odgovor 32,8%. Na drugem mestu je bilo podjetje Jub, Dol pri Ljubljani s 25%. Kar 18% vprašanih meni, da se s takšno proizvodnjo ukvarja tudi podjetje Impol iz

Slovenske Bistrice, iz česar lahko sklepamo, da približno enak odstotek anketiranih, ne pozna najbolje podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo izdelkov namenjenih za potrebe gradbeništv.

Na zadnje zastavljeno vprašanje o izdelkih, ki se uporabljajo v gradbeništvu, je med konkurenčnimi proizvodi, največ anketiranih poznalo Purpen (32,5%), Nivedur pa je poznalo 27% vprašanih. Tretji najbolj znan proizvod je, od navedenih, Siprofix (15,3%), ki ga proizvaja Bifix Buje, Akri nol (Jub, Dol pri Ljubljani) pozna 13% vprašanih, Novofix (Azur Kamnik) pa je znan 13 vprašanim, kar predstavlja v deležu 4,7%. Trije proizvodi so bili izmišljeni, oz. se ne uporabljajo na področju gradbeništv. Odstotek in tudi absolutno število odgovorov, da so to proizvodi, ki naj bi se uporabljali v gradbeništvu, je zanemarljiv.

V skladu z rezultati ankete, lahko zaključimo, da ljudje Nivedur in Purpen dobro poznajo, in da kar več kot polovica anketiranih, med štirimi različnimi možnostmi, povezuje ta dva izdelka z našim podjetjem. Glede na to obstaja zelo velika verjetnost, da ta dva izdelka precej pripomoreta k poznavanju Cinkarne kot celote. Tako lahko razmišljamo tudi zato, ker je velik del vprašanih povezal ime našega podjetja z gradbeništvom. Na osnovi ankete lahko vzpodbudno ugotovimo tudi dokaj ugoden rezultat glede na konkurenčnost z nekaterimi drugimi izdelki iste vrste.

Sodelavci tržne priprave

Rentgenskega
difraktometra ni več v
glavnem laboratoriju

Napravo, ki določa kristalno strukturo pigmenta, so do konca avgusta še imeli v glavnem laboratoriju. Vzdrževalci so jo v pičlih devetih urah prestavili v laboratorij Titanovega dioksida.

Ko so gradili upravno stavbo Titanovega dioksida, so načrtovali tudi prostor za namestitev naprave rentgenskega difraktometra. Ta naprava je za kontrolo kakovosti nujno potrebna, saj na njej opravljajo analize vsako uro noč in dan. Rezultate so morali doslej pošiljati po zračni pošti, ko pa je bila ta v okvari, so analize zamujale. Napravo imajo sedaj blizu proizvodnje in na mestu, kjer se izdelujejo tudi druge analize vzorcev. Prostorska bližina je torej smiselna zaradi hitrosti.

Prostor, kamor so napravo postavili, ima vse potrebne lastnosti: določeno temperaturo in vlažnost ter je brez prahu. Vzdrževalci so montirali tudi javljalca požarov in napravo za hlajenje prostora. Potrudili so se, da so prestavitve, ki je bila nadzorovana s strani strokovnega vodstva, opravili zelo hitro in ekipo, ki vodi kakovost medfazne proizvodnje omogočili nadzorovano delo brez večjih zastojev.

Republiški zavod za varstvo pri delu je že opravil meritve radioaktivnega sevanja. Ugotovili so, da ima naprava dovolj dobro zaščito, da prepreču-

je izhod rentgenskih žarkov. Tako so meritve pokazale, da na delujoči napravi in v okolici ni povečanega sevanja in je enako naravnemu sevanju.

Laboranti, ki bodo na napravi delali, bodo nosili dozimetre, ki jih bo mesečno nadzoroval Zavod za varstvo pri delu, če bi se sevanje morebiti povečalo. V začetku so jim pri nočnem in popoldanskem delu pomagali še laboranti iz Službe kakovosti. Sedaj pa so delo prevzeli laboranti iz Titanovega dioksida, ki bodo opravili zdravniški pregled za upravljanje, na napravi pa so se že priučili.

Zaradi zahtevnosti in zapletenosti proizvodnega procesa so v laboratorijih Titanovega dioksida leta 1990 analizirali kar 86.150 vzorcev, od tega so opravili 245 tisoč analiz. Lanski rezultati so nekoliko nižji zaradi prepolovljene proizvodnje.

Po besedah vodje laboratorijev, dipl. ing. Mojce Pustoslavkove so lani zaradi posodobitev in obvladovanja nekaterih del znižali število potrebnih analiz za 10 odstotkov.

M.G.

Laborant Branko Smiljanec ob rentgenskem difraktometru

Cinkarna bo v začetku prihodnjega leta začela za BASF, multinacionalko iz Ludwigs-hafena, prodajati pet vrst fungicidov, sredstev za zatiranje bolezni, šest vrst herbicidov, sredstev za zatiranje plevelov ter talni sterilizant za dezinfekcijo tal. Večina teh preparatov na slovenskem trgu ni novost, firma BASF je imela in še ima predstavništvo v Zagrebu. Še do letos je v Slovenijo namreč prodajala te izdelke preko podjetja Chromos iz Zagreba, vendar se je zaradi trgovinske menjave med Hrvaško in Slovenijo trgovanje prekinilo. BASF je spoznala, da je Slovenija samostojno tržišče, kjer mora imeti primerne partnerja.

Sodelovanje med Cinkarno in BASF traja že 20 let, v začetku sicer pri izdelovanju barv, vendar se je sodelovanje sčasoma okrepilo tudi na področju rastlinskih zaščitnih sredstev.

Cinkarna je bila prva izdelovalka modre galice v Jugoslaviji in na osnovi bakra je razvijala tudi vrsto sredstev za zaščito rastlin. Najbolj znani so Cuprablau Z, Cupramix in Pepelin. Ti izdelki so na tržišču že povsem uveljavljeni in se dobro prodajajo.

BASF in Cinkarna imata vrsto skupnih interesov za sodelovanje. BASF-ov cilj je kar najbolj oskrbeti slovensko tržišče s svojimi izdelki v optimalnih količinah. Cinkarna pa bi želela na slovenskem Trgu razbiti monopolne cene, ki sta jih letos določala konkurenta Pinus in tovarna dušika Ruše. Oba sta prodajala izdelke tujih proizvajalcev, prvi Bayerjeve, drugi Cibine.

Zato bo seveda potreben precej agresivnejši način prodaje. V svojih predstavitevnih načrtih sta se partnerja odločila za promocijo preko časopisnih oglasov in radijskega oglaševanja, izdelave Info lista, opravljanja praktičnih poskusov, organizacije predavanj, nastopov na sejmi in izdelave prospektov. BASF bo k začetni promociji v letu 1993 prispevala 50.000 nemških mark, kar je približno dva odstotka ocenjene vrednosti teh poslov.

Strateško gledano bo sodelo-

Cinkarna in BASF skupaj na tržišču

Predstavniki Cinkarne in firme BASF, delniške družbe in Nemčije, so podpisali pogodbo o sodelovanju na področju prodaje. Cinkarna bo za BASF na slovenskem tržišču ekskluzivna zastopnica njihovih dvanajstih preparatov za varstvo in zaščito rastlin. Sodelovanje pa pomeni tudi skupen razvoj v smeri proizvodnje čim manj strupenih pesticidov.

Direktorica PE Kemije Jožica Farčnik, direktor Marketinga Zdravko Flis, direktor BASF za Slovenijo in Hrvaško Karl Karst, vodja prodaje Metka Trobiš in predstavnik BASF na Hrvaškem Dubravko Šašak, na uradni predstavitvi sodelovanja Cinkarne in BASF.

vanje z BASF lahko koristno tudi z razvojnega vidika, saj se bo s sodelovanjem proizvodnja Modrega bakra lahko hitreje prilagajala potrebam tujega trga. Naši proizvodnji je lahko v pomoč tudi njihova razvejana prodajna mreža po vsem svetu.

Na razvojnem področju je BASF že naredila korak naprej. V svojih laboratorijih že razvijajo in pripravljajo nov herbicid in celo nov insekticid, ki ju bodo dali na trg leta 1994.

Doslej je bila skrb poslovne enote Kemije usmerjena predvsem k vinogradnikom in sadjarjem, s sodelovanjem BASF pa je razširila ponudbo tudi na poljedelce. V kmetijstvu so se preparati dolga leta uporabljali kar vseprek, zato se je Cinkarna odločila za strokovno pomoč direktnim uporabnikom preparatov. Navodilo na papirju ni dovolj, kajti sodelovanje pri reševanju težav in strokovna pomoč

daje tudi razvojne rezultate. Morda se je BASF odločil za zastopstvo Cinkarne prav zaradi uveljavljene strokovne ekipe, ki jo ima Cinkarna. Metka TROBIŠ, Ernest COKAN in Nevenka LIPOVŠEK dobro poznajo tržišče in težave uporabnikov. Z nenehnimi nasveti, pogovori, predavanji zadružnikom pomagajo zvišati maršikateri hektarski donos pridelkov.

Je že tako, da se število ljudi povečuje, kmetijskih površin pa je vedno manj. Strokovnjaki ocenjujejo, da se bo leta 2025 število ljudi, ki jih bo treba nahraniti, povečalo že na 8 milijard in pol, kmetijsko uporabna površina pa se bo znižala le na 0,13 hektarjev na enega človeka. Zato je rešitev treba iskati le v usmerjeni preskrbi s hranili in v pametnih ukrepih pri rastlinski zaščiti.

Dolgoročni skupni interes obeh partnerjev je v proizvodnji in prodaji čim bolj preči-

ščenih aktivnih snovi, največjih formulacij in biološko sprejemljivih preparatov.

V naši proizvodnji smo že izločili vodotopne praške, ki se pri uporabi prašijo. Nado-mestili so jih z vodotopnimi granulati ali koncentriranimi suspenzijami, ki se lažje topijo in mešajo. V BASF so ocenili, da je Slovenija ekološko že dovolj osveščena in torej ni področje, kamor bi lahko pla-

Karl KARST

sirali ekološko dvomljive stvari. Osnovna težnja razvoja je proizvajati kar najmanj strupene pesticide.

Obseg vrednosti poslov med Cinkarno in BASF je ocenjen na 5 milijonov nemških mark v srednjeročnem obdobju 1993-94. Posli pa zajemajo uvoz končnih izdelkov, ki jih bodo opremili z navodili in predpisi v slovenščini. Prodaja bo potekala po enakem postopku kot cinkarniški izdelki preko veletrgovin, predvsem pa bo namenjena zadrugam in drugim porabnikom.

Informacijo o tem sodelovanju so prvič podali na Mednarodnem kmetijskem sejmu 24. avgusta v Gornji Radgoni, kmetijci pa so to novost ugodno ocenili.

Imena in uporabnost rastlinskih zaščitnih sredstev, ki jih bo Cinkarna prodajala za BASF:

BAVISTIN FL (tekoča koncentrirana suspenzija) za zatiranje bolezni na sladkorni pesi, pšenici, sončnicah in koščičastem sadju.

CALIXIN (koncentrat za emulzijo) za zatiranje pepelaste plesni v pšenici, ječmenu.

POLYRAM DF (vodotopni granulati) za preprečevanje bolezni jablan, vinske trte, krompirja, paradižnika in sončnic.

RONILAN FL (prah ali tekoči koncentrat) za zatiranje gljivičnih bolezni na vinski trti, jagodah, koščičastem sadju, sončnicah in oljni ogrščici, zelenjavi in okrasnih rastlinah.

CORBEL (tekočina) za preprečevanje pepelaste plesni žit in žitne rje.

BASAGRAN 600 (koncentrat za raztopino) za zatiranje enoletnih in nekaterih večletnih širokolistnih plevelov v strnih žitih, soji, lucerni, krompirju, koruzi, fižolu in grahu.

BASAGRAN DP (vodotopni koncentrat) za zatiranje širokolistnih plevelov v žitih.

FOCUS ULTRA (koncentrat za emulzijo) za zatiranje enoletnih in večletnih travnih plevelov (tudi proso, pirnico, samoniklo žito) v sladkorni pesi, krompirju, soji, sončnicah, oljni ogrščici in vinogradih.

LADDOK (tekoča koncentrirana suspenzija) za zatiranje enoletnih širokolistnih plevelov v koruzi.

PYRAMIN FL (tekoča koncentrirana suspenzija) za zatiranje enoletnih širokolistnih plevelov v sladkorni, krmni, semenski ter rdeči pesi.

BUTISAN S (tekoči koncentrat) za zatiranje plevela v oljni ogrščici in zelju.

BASAMID GRANULAT za sterilizacijo tal kjer bosta posajena zelenjava in tobak, za zatiranje enoletnih plevelov v kalilnicah, steklenjakih, razsadnikih.

Takole zatirajo plevel v koruzi s preparatom Laddok.

»Slovenija ima na svetovnem tržišču veliko možnosti«, je ob otvoritvi MOS dejal premier.

Na otvoritvi MOS so se zbrali vsi, ki kaj pomenijo obrti:

Naš razstveni prostor na MOS-u.

Imeli smo še en razstveni prostor, na katerem smo prikazali Betonsanir malte praktično. Demonstriral jih je gospod Vipotnik, ki ima edini v Celju stroj za nanašanje malt.

Tudi v Cinkarni izdelki prijazni okolju

V svetu nenehnega napredka, v t.i. postindustrijskem obdobju ne govorimo več samo o povečani industrijski proizvodnji, temveč predvsem tudi o boljši kakovosti življenja. To dejstvo je potrebno upoštevati in se skladno z njim tudi obnašati, saj smo tako proizvajalci kot tudi potrošniki sooblikovalci sodobnega okolja. Izboljševati je potrebno metode dela in tehnologije. Na majhnem prostoru kot je Slovenija, je to še toliko bolj pomembno. Takšen trend je seveda izrazil tudi na področju gradbeništva. Zaradi potreb po naravnih gradbenih materialih, enostavnosti dela, hitrosti in končne kvalitete, smo v Cinkarni razvili sistem strojnih ometov za notranjo in zunanjo uporabo s skupnim imenom OMALT.

Podobno kot v gradbeništvu, želimo razvojno vplivati tudi na področju antikorozijske in dekorativne zaščite izdelkov. Plod tega je praškasti lak za elektrostatsko nanašanje, ki ima komercialno ime EKOLAK.

OMALT

Strojni omet, izdelan na osnovi mavca, je posebej primeren za notranje prostore, saj mavec delno regulira vlago v prostoru. Zato je bivanje v takšnem interieru ugodnejše. Za zunanje in notranje vlažne prostore (kopalnice, kuhinje) se uporablja omet izdelan na osnovi cementa. Za utrjevanje slabih ali preveč gladkih podlag pa uporabimo cementni strojni obrizg, na katerega nanašamo ostale omete. Uporaba strojnih ometov nam omogoča hitro in veliko lažje delo. Stroj brizga zmešano maso na steno po cevi. Oprijem nabrizgane mase na steni je stoodstoten. Ročno delo je pri tem omejeno samo na ravnanje in zaglabljanje strjujoče mase v tankem sloju. Skupina treh ljudi omeče tako najmanj 10 m²/h. Pred ometavanjem ni potrebna izdelava faž. Potrebno pa je zakrpati vse fuge med zidaki, potisniti električno instalacijo čim bolj v zid, zid pa pozidati čim bolj ravno. Vse to vpliva na količino porabljenega

materiala in s tem na končno ceno kvadratnega metra ometa. Končna kvaliteta površine strojnih ometov, ki se nanašajo v enem sloju, je takšna, da pred opleskom odpade vsako kitanje površine, kar nam zopet omogoča hitrejšo in lažje delo.

EKOLAK

Ekolak je kot smo že omenili praškasti lak za elektrostatsko nanašanje. Prednosti lakiranja s tem lakom so več kot očitne:

- ker je lak v praškasti obliki, ga je možno v samem procesu lakiranja vračati, ter s tem skoraj stoodstotno izkoristiti
- tako pri aplikaciji kot skladiščenju ni negativnih vplivov; tudi z ekonomskega vidika, je to ugodno
- kakovost in estetska zaščita se doseže z enoslojnim lakiranjem
- lak ni gorljiv in ne vsebuje škodljivih primesi
- napravo za nanos praškastega laka je možno dokaj enostavno vključiti v obstoječe klasične sisteme lakiranja brez večjih investicijskih stroškov.

Proizvajamo naslednje vrste EKOLAKA:

EKOLAK PE (čisti POLIESTER - TGIC)

- namenjen je za zunanjo uporabo
- je zelo odporen glede na vremenske vplive in UV žarke
- uporaba: v avtomobilski industriji, industriji koles, motorjev, vrtnih garnitur, ipd.

EKOLAK E/P (hibrid EPOXI - POLIESTER)

- namenjen je za notranjo uporabo, z možnostjo različnega deleža posameznega veziva v mešanici
- uporaba: v industriji gostinske, trgovinske, pisarniške opreme, bele tehnike ipd.

EKOLAK EP (čisti epoksi)

- namenjen je za notranjo opremo, kjer se zahteva povečana odpornost proti kemikalijam in gospodinjskim madežem
- uporaba: v beli tehniki, za dele naprav v kemijski industriji, za gasilne aparate.

DROBNE ZANIMIVOSTI

Nov postopek za proizvodnjo titanovega dioksida iz minerala ilmenita so razvili na univerzi v Melbourneu. Tehnologija, ki jo zaenkrat uporabljajo v polindustrijskem obsegu, uporablja edinstven separacijski postopek čiščenja TiO₂, ki omogoča visoko stopnjo ekstrakcije iz vseh vrst ilmenita. Avtorji napovedujejo, da bo po patentiranem postopku možno proizvajati cenejši pigment za papir, plastiko ter premaze in da bo obremenjevanje okolja manjše.

* * *

Svetovna proizvodnja praškastih premazov, ki je leta 1990 znašala 290.000 t, naj bi se letos povzpela na 358.000 t, menijo pri Ciba-Geigy. Samo v Z. Evropi naj bi do leta 2000 proizvedli preko 30.000 t/1 teh premaznih sredstev.

* * *

Svetovno tržišče finih kemikalij dosega že raven ok. 45 mrd \$. Približno polovico tega zastopa farmacevtski sektor, ok. 20 % sredstva za zaščito rastlin, aditivi za prehransko industrijo pa zaenkrat le 5 %.

Kemijski obveščevalec

Srečanje porabnikov lakov v prahu

V času mednarodnega obrtnega sejma smo na ogled sejma in nato v cinkarniško poslovno enoto Kemija Mozirje povabili vse večje porabnike lakov v prahu. Vabilu se je odzvalo petnajst, večina že naših kupcev Ekolaka in nekaj potencialnih kupcev.

V Kemiji Mozirje smo jim v nekaj besedah predstavili Cinkarno, nato pa so si ogledali

proizvodnjo Ekolaka.

Ob kratkem družabnem srečanju so med seboj in z nami izmenjali mnenja in strokovne izkušnje o pripravi površin, Ekolaku, kontroli in o konkurenci.

Skupna ugotovitev vseh povabljenih je bila, da so taka srečanja koristna in predlagali so, da bi se vsaj enkrat na leto srečevali tudi v bodoče.

A. H.

Tudi Alpos uporablja naš EKO lak za lakiranje vrtnih garnitur

Naši izdelki na pomembnih objektih

Celjski odprti bazen smo letos še pred sezono kopanja sanirali z Nivedurjem in Epoktitom.

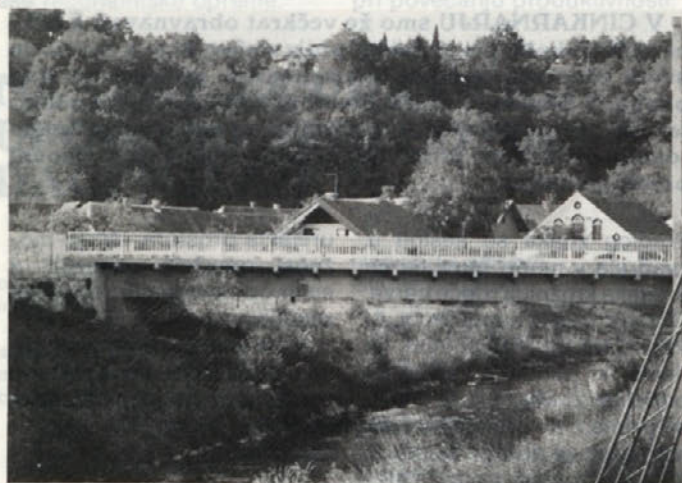

Sanacija cerkve v Petrovčah z našimi izdelki Betonsanir maltami in Aquastopom.

V Cinkarni izdelane betonsanirje, to je malte za sanacijo betona, so uporabili tudi v Termoelektrarni Šoštanj pri sanaciji hladilnega stolpa in čistilnih prečiščevalnih bazenov za tehnološko vodo. To je bila zelo zahtevna sanacija na veliki površini.

Na objektu PETROLA v Ljubljani so impregnirali fasado, ki je izdelana iz naravnega kamna, z našim izdelkom Aquastopom.

Most v Škofji vasi je bil saniran tudi z našimi Betonsanir maltami.

Slovenska kakovost

Modri znak SQ po Pravilniku o ocenjevanju in dodeljevanju ter uporabi znaka popularizira izdelke in storitve, ki so v redni proizvodnji. Pogoj za pridobitev znaka je izpolnjevanje predpisanih standardov, predpisov ... ter najmanj 50-odstotni slovenski vložek v delu, materialu, znanju ...

Posvet grafičarjev

Predstavniki nabavnih služb in tehnologov dvajsetih večjih tiskarn v Sloveniji, so se 24. septembra v Logarski dolini sestali z našimi tehnologi v proizvodnji PE Grafike ter sodelavci Marketinga. Sestali so se z namenom prenosa informacij, se pogovorili o nastalih težavah med letom, o kakovosti naših izdelkov in pogojih prodaje.

Opremljenost tiskarn v Sloveniji je zelo heterogena, zato imajo kupci zelo različne zahteve do naših izdelkov, to je tiskarskih plošč, barv in preparatov.

Skupna ugotovitev vseh povabljenih pa je bila, da so takšna konkretna srečanja med proizvajalci in kupci zelo koristna.

Projekt CE

Projektna skupina nadaljuje svoje delo, ki kljub dopustniškemu času ni povsem zastalo. Interna presoja se je nadaljevala po ostalih organizacijskih enotah. Kvantitativna ocena take presoje je zelo groba. Govorimo lahko o 30 do 40 odstotkih že opravljenega dela. Za uresničitev ostalih pomanjkljivosti bomo po oceni potrebovali kakšni dve leti. Napisanih je nekaj uvodnih poglavij Poslovnika o kakovosti. Opredeljena je tudi politika kakovosti. Vsak član projektne skupine je zadolžen, da v okviru svoje organizacijske enote pripravi navodila za delo. Zelo pomembno je tudi, da so odgovornosti za dobro kakovost jasno zapisane in povezane z imenom in priimkom. Zato se pripravljajo spremembe organizacijskih navodil. V okviru PE Vzdrževanja je pripravljen predlog načina vzdrževanja posameznih sklopov. Predvidene so tudi vse oblike načina vzdrževanja posameznih sklopov. Predvidene so tudi vse oblike dokumentacije na treh nivojih. O predlogu v poslovnici enoti Vzdrževanje razmišljajo in iščejo dokončno obliko. Predlog sta izdelala Evgen Zgoznic in Ljiljana Milošević.

V državnem merilu se pripravljajo izhodišča za projekt Nacionalni program kakovosti Republike Slovenije (NPKRS). Projekt poteka pod okriljem Ministrstva za znanost in tehnologijo in Urada za standardizacijo in meroslovje. Svet za kakovost pri Gospodarski zbornici je dal predlog za pripravo projekta. V tem času so že zbrani eksperti za pripravo projekta. Predvideno je, da bi vlada o projektu odločala v začetku leta 1993.

Mija Marin

Znak »okolju prijaznejši proizvod«

V CINKARNARJU smo že večkrat obravnavali EKO - označbo okolju prijaznejših proizvodov, ki je v razvitem svetu eden od »mekkih instrumentov« politike varstva okolja. V Sloveniji je bil septembra 1992 zaključen usklajevalni proces domačega Pravilnika o podeljevanju znaka »okolju prijaznejši proizvod« in pripravljen je tudi likovni predlog znaka.

Predlog znaka se sestoji iz kvadrata v modri barvi, ki ga preseka krožnica rdeče barve. Okrog znaka je napis OKOLJU PRIJAZNEJŠI PROIZVOD in napis, ki poudarja razlog za podelitev znaka in ki se menja od primera do primera. V kolikor narekuje dolžina teksta, ki tolmači razloge za podelitev znaka, je možno tekst razlage postaviti v dveh vrstah okrog znaka. Znak je možno uporabljati po potrebi enobarvno v različnih velikostih, ki jih narekuje uporaba znaka.

Osnutek Pravilnika je usklajen z Uredbo ES o podeljevanju EKO - označbe ES in se od nje razlikuje le tam, kjer nadomešča organe in organizacije ES za čas dokler ne postane Slovenija enakovredna pravna članica.

Osnova za izdajo Pravilnika je novi krovni zakon o varstvu okolja. V kolikor ta ne bo sprejet v bližnji prihodnosti na ministrstvu za varstvo okolja in

urejanje prostora, iščejo možnost pravilnik utemeljiti z enim od obstoječih resorskih zakonov.

Ni še znano, katerim skupinam proizvodov bo možno na osnovi javnega razpisa podeliti prve slovenske EKO - označbe.

Dani Podpečan

Likovna podoba predloga slovenske EKO - označbe.

Organizacijska služba analizira delovna mesta

UVELJAVLJANJE PRAVILNIKA O NOTRANJI ORGANIZACIJI NA PODROČJU MIKROORGANIZACIJE

V letu 1991 je bil na delavskem svetu podjetja sprejet **Pravilnik o notranji organizaciji**, ki ureja nove osnove, pravila in postopke za oblikovanje in spreminjanje:

- organizacije dela in poslovanja na makro, mezo in mikro nivoju podjetja
- organizacije poslovanja z organizacijskimi in drugimi navodili za delo
- organizacije dela s projekti.

Pod pojmom organizacija dela in poslovanja na makro, mezo in mikro nivoju se z namenom, da bi podjetje delovalo kot sistem, urejuje:

- oblikovanje organizacijskih struktur po nivojih
- razdelitev funkcij in področij poslovanja ter dela na organizacijske enote - pregled pristojnosti in odgovornosti za vodenje, organiziranje in izvajanje dodeljenih nalog
- osnove obračunskega sistema.

Spremembe v političnem in gospodarskem sistemu naše družbe, spremenjena sistemska zakonodaja, uvedba kolektivnih pogodb, zahteve tržišča po hitrem prilagajanju poslovanja, v bitki za obstoj zahtevajo od vsakega poslovnega sistema maksimalno fleksibilnost notranje organizacije dela in poslovanja.

Vodstvo podjetja s tekočimi ukrepi poslovne politike nenehno zagotavlja prilagajanje poslovanja zahtevam trga, pri čemer ne posega v sistem mikroorganiziranosti.

Ta poseg bi bil potreben, vendar pa ga brez ustreznih zakonskih osnov s področja lastninjenja ne bi mogli celovito izpeljati.

Navedeno pa nas ne ovira, da ne bi pristopili k nujni racionalizaciji delitve dela in organizacije poslovanja na področju mikroorganizacije. Postopek racionalizacije zajema:

- analizo zasedenosti obstoječih delovnih mest (pri čemer ugotavljamo, da je v Cinkarni sistemiziranih 1400 delovnih

mest, od tega pa jih je zasedenih le dobra polovica, kar je rezultat tendenc po razporeditvah na delovna mesta z višjimi indeksi, ne glede na opis delovnega mesta),

- analizo opisov obstoječih delovnih mest (pri čemer ugotavljamo, da vsebine opisov v velikem številu primerov niso usklajene z dejansko potrebno delitvijo dela

- analizo dodatnih pogojev za delo

- določanjem novih delovnih mest in postopno oblikovanje kataloga delovnih mest, ki nadomešča dosednji razvid del in nalog

- oblikovanje področno funkcijskega opisa vsake organizacijske enote, ki nadomešča dosedanje opise delovnih mest

- oblikovanje kataloga strokovnosti in znanj, ki služijo za potrebe kadrovske izobraževalne operative

- posledično to pomeni izstavljanje novih pogodb o delu (aneksov), kjer je področje dela delavcu širše opredeljeno kot doslej, vendar z možnostjo fleksibilnejšega razporejanja v razponu treh indeksnih razredov.

Z načrtno akcijo smo pričeli v prvi polovici letošnjega leta na osnovi nove strokovne metodologije oblikovanja organizacijskih struktur z ustrežno računalniško podporo na osebni in centralnem računalniku. Celotna metodologija je zastavljena tako, da bomo z njeno konkretizacijo v praksi zadostili tudi zahtevam skupine standardov ISO 9000.

Jožica Košak

Korak v 21. stoletje Programsko orodje prihodnosti

Uvajanje novih programskih orodij je nepogrešljivo za sodobno naravno poslovno informacijski sistem. Posebno, ker omogočajo večjo produktivnost dela, standardiziranost in neodvisnost od operacijskih in računalniških sistemov. To so programska orodja četrte generacije.

Naše podjetje se je odločilo, da posodobi razvoj računalniško podprtih področij poslovanja z razvojnim orodjem četrte generacije PRO-IV produktom Mc. Donnell Douglasa.

PROFOR uporabljajo v Sloveniji doslej samo štirje večji uporabniki: poleg Cinkarne še Intereuropa Koper, Zavarovalnica Maribor in Gradbeno podjetje Primorje Ajdovščina.

V organizaciji predstavnika proizvajalca orodja v Evropi FIDITE iz Milana in REX-a iz Kopra se je v septembru odvijal v službi informatike petdnevni intenzivni seminar za programerje in projektante informacijskih sistemov pod vodstvom g. Rajka Golije.

Ob tej priložnosti smo povprašali predavatelje in slušatelje o mnenju o orodju, poteku seminarja in kaj bomo pridobili s tem programskim orodjem.

Rajko Golja: „Do danes smo reševali le probleme računalniške infrastrukture, to je računalnika in njegovega okolja. Z razvojnimi orodji četrte generacije je olajšano delo programerjem in programske rešitve so postale prijaznejše za uporabnike. Eno izmed številnih razvojnih orodij četrte generacije na tržišču je tudi PROFOR. Odlikuje se po svoji neodvisnosti od operacijskih sistemov, aparturne opreme in razvijalcev programske opreme.“

Podjetje, ki ima to orodje pridobi na produktivnosti programerskega kadra. Druga pridobitev je standardizacija programov in dokumentiranost projekta, kar pomeni, da lahko nadaljuje začeto delo drug razvijalec brez večjih zastojev in problemov, ki nastajajo zlasti ob fluktuaciji kadrov. Tretja prednost, ki ni zanemarljiva, pa je neodvisnost orodja od hardwera. Produkte, razvite na eni opremi je možno brez dodatnega dela prenesti na drug računalnik.“

Na seminarju so naši programerji delali konkreten program, to je paket iz nabavnega informacijskega sistema - sistem naročanja. Po besedah g. Golje takega paketa ekipa izkušenih programerjev s klasičnim orodjem ne uspe rešiti v enem mesecu. Poudariti je treba, da nekatere rešitve s klasičnim orodjem niti niso možne.

Kot je povedal vodja službe informatike g. **Franc Senzelbach**, bodo seminaristi po končanem seminarju delali na kadrovskega projektu, osnovnih sredstvih in OBOLU v cilju razbremenitve centralnega računalnika in nadaljnega intenzivnega dela v

PROFORJU.

„Z novim razvojnim orodjem in opremo rešujemo le razvojno okolje, uporabniško je le delno rešeno in potrebna bodo še znatna vlaganja v aparturno uporabniško opremo. Vsekakor pa smo prestopili rubrikon naše meje, ko bomo naše produkte lahko ponovno tržili in tako prispevali k znižanju lastnih stroškov.“

Mnenje slušateljev seminarja

Mladen Jazbec: PROFOR je zelo fleksibilen sistem, ki omogoča skakanje iz enega programa v drugega. Omogoča veliko večje možnosti in je uporabniku ne le približan, temveč tudi prijazen.

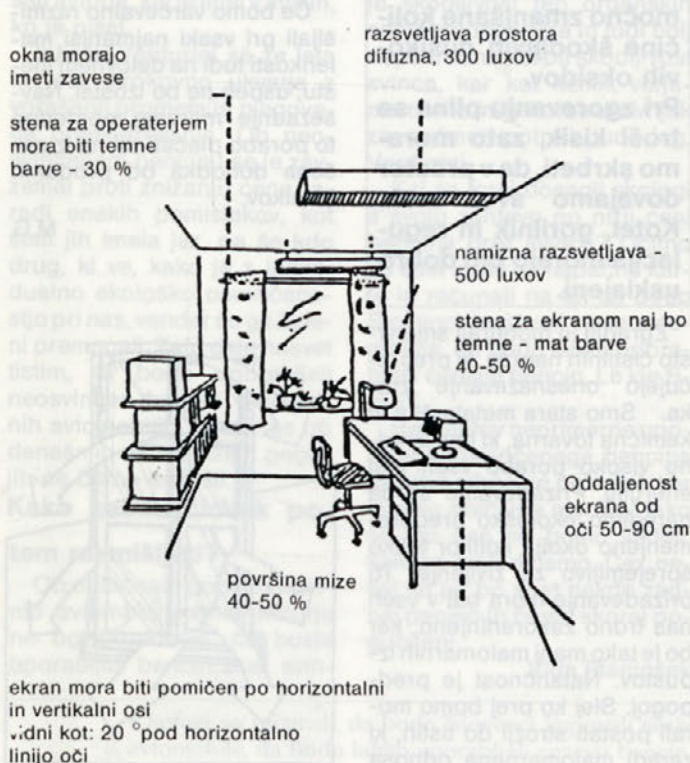
Matjaž Suša: Všeč mi je, ker na seminarju delamo konkretne primere. Ima pa to slabo stran, ker se zaradi množice podatkov izgubi vpogled v celoto programskega orodja. Povsem obvladovali orodja takoj po seminarju gotovo še ne bomo. Zato bo po njem potrebno aktivno delo. Potrebno je poudariti, da je pri uvajanju orodja potrebno še veliko narediti na posodobitvi cinkarniške računalniške opreme.

Računalniški informacijski sistemi brišejo meje v svetu! Vzeto v malem, brišejo mejo v podjetju med oddelki!

Pri takem orodju je potreben široko razgledan profil kadra. Poleg tega je pomemben talent, to je afiniteta do dela, sposobnost logičnega razmišljanja in abstraktne predstave.

Franc Rozman: Programsko orodje PROFOR dopušča velike možnosti za opravljanje elegantnih in učinkovitih rešitev v krajšem času, kot smo ga porabili prej. To orodje smo potrebovali še zlasti zato, ker smo že malodane izgubljali bitko v reševanju problemov. Bili smo pod velikim pritiskom novih informacij, ki jih naš center z dosedanjimi možnostmi ni več zmožel. Novejši sistem dela bo seveda zahteval mnogo truda, zlasti več sredstev in dela. Vsaka investicija se zelo hitro obrestuje pri povečanju produktivnosti.

NASVET ZA PRAVILNO UPORABO IN DELO NA RAČUNALNIKI

Slušatelji seminarja

Akcija »Varčujmo z energijo«

Avstrijski ORF je dal pobudo za širšo mednarodno akcijo »Varčujmo z energijo«. Akciji se je poleg Češke in Slovaške pridružila tudi Slovenija, kjer delo koordinira Agencija za prestrukturiranje energetike. V uredništvu Cinkarnarja smo se odločili, da se zaradi pomembnosti te akcije z našim medijem vključimo vanjo in vas skušamo tudi mi spodbuditi k varčni rabi energije.

K sodelovanju smo povabili tudi sodelavce iz PE Energetika, ki nam bodo poskušali svetovati, kako varčno ravnati z energijo na delovnem mestu. Pomagali si bomo tudi s podatki, ki jih je objavilo Ministrstvo za energetiko v brošuri »Varčujmo z energijo - nasveti za smotrno rabo«, ki je delno tudi prevedena.

Poraba energije

Ne da bi upoštevali razloge za varčevanje, je dovolj, da vemo, da mora Slovenija dve tretjini energije uvoziti. Tekoča goriva in plin uvažamo, uvažamo tudi nekaj premoga in goriva za jedrsko elektrarno. Domače rezerve imamo le v premogu, a je slabše kakovosti in preveč onesnažuje okolje. Uporabiti bi ga smeli le v velikih kurilnicah s čistilnimi napravami.

V Cinkarni premoga ne uporabljamo, uporabljamo pa še mazut, ki ga zadnjih pet let uspešno zamenjujemo z zemeljskim plinom. V primerjavi s kurilnim oljem nastaja pri zgorevanju plina manj snovi, škodljivih za okolje.

Z novimi tehnologijami zgorevanja so že močno zmanjšane količine škodljivih dušikovih oksidov. Pri zgorevanju plina se troši kisik, zato moramo skrbeti, da v prostor dovajamo svež zrak. Kotel, gorilnik in regulacija morajo biti dobro usklajeni.

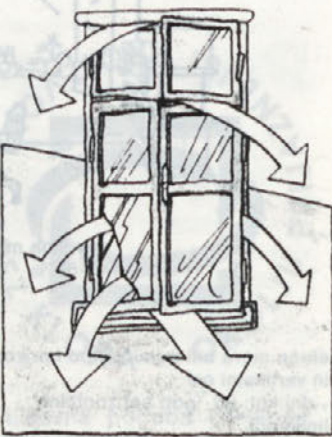
Zgradili in montirali smo vrsto čistilnih naprav, ki preprečujejo onesnaževanje zraka. Smo stara metalurška in kemična tovarna, ki ima izredno visoko porabo vseh vrst energije. Prizadevamo si, da naredimo ekološko preobremenjeno okolje kolikor toliko sprejemljivo za življenje. To prizadevanje mora biti v vseh nas trdno zakoreninjeno, ker bo le tako manj malomarnih izpustov. Natančnost je predpogoj. Slej ko prej bomo morali postati strožji do tistih, ki zaradi malomarnega odnosa

povzročajo z energijo stalno gospodarsko škodo. Odgovornost za zdravje ljudi je danes bistvena in najpomembnejša vrednota. Če tega ne bomo upoštevali, nas razviti svet ne bo sprejel.

Akcijo varčevanja morajo predvsem podpreti vodilni v tovarni, saj so s tem povezana velika sredstva. Naša tovarna ima zastarele napeljave, ki so že bile delo obnovljene in izolirane, veliko pa je še potrebno narediti. Dosti bo potrebno storiti tudi pri usklajevanju porabe energije po poslovnih enotah oziroma obratih. Tudi pri novih investicijah je tako kot pri gradnji individualne hiše potrebno razmišljati in vgraditi preizkušene izolacijske materiale, ki zagotavljajo porabo energije.

Če bomo varčevalno razmišljali pri vsaki najmanjši malenkosti tudi na delovnem mestu, uspeh ne bo izostal. Navsezadnje moramo posredno to porabo plačati vsi mi iz našega dohodka od prodanih izdelkov.

M.G.

Varčevanje z energijo je lahko enostavno

Energijsko osveščeno knjigovodstvo

Osveščeno ravnamo, če sproti zapisujemo podatke o energiji, ki jo rabimo. Razbiramo jih lahko s plačanih računov. Redno spremljanje podatkov o porabljeni energiji nas bo pravočasno opozorilo na napake in nas spodbujalo k pravilnemu ravnanju.

V vaše stanovanje lahko priteče

mrzel zrak s stopnišča skozi netesna vhodna vrata. To bo preprečilo tesnilo, prilepljeno na spodnjem robu vrat.

Zračna blazina preko noči

Zvečer lahko zastremo okna z zavesami, zunanji roletami ali polkni. Vsaka takšna ali podobna rešitev, ki zmanjšuje izgubo toplote skozi okna, lahko pripomore, da prihranimo celo do 15 % energije za ogrevanje.

Slabo tesnjenje

Stara okna in vrata večinoma slabo tesnijo, zato preprih odnaša toploto iz stanovanja. Če so špranje vidne, morate nekaj urediti: nalepiti tesnilne trakove na notranji strani, vrezati zareze za plastične tesnilne profile ali (in) nastaviti okovje. Pri škatlastih oknih, ki imajo ločena okenska krila, je treba zatesniti notranja krila.

Zračenje in izguba toplote

Za dobro počutje potrebujemo svež zrak, ki ga dobimo s prezračevanjem. Če delamo to na neustrezen način, porabimo za ogrevanje kar do 20 % več energije.

Pravilno prezračujemo takole:

Zapremo ventil na radiatorju in za nekaj minut na stečaj odpremo okna. To storimo v vsakem prostoru po trikrat na dan. Čim hladneje je, tem krajši naj bo čas zračenja.

Ogrevala se oglašajo

Brbotanje vode v ogrevalih pomeni, da je v sistemu zrak. Izločimo ga tako, da s ključem, izvijačem ali kar z roko odvijemo odzračevalni ventil, ki je na najvišjem delu ogrevala. Ko izteče ves zrak in priteče voda,

ga zapremo. Zrak v ogrevalih lahko poveča porabo energije do 15 %.

Zapravljanje zaradi lepega videza

Kdor zastira ogrevala, zapravlja energijo. Porabo energije bistveno zvišuje:

- zastiranje ogreval, posebej na spodnji in zgornji strani, kar onemogoča oddajanje energije,
- pohišstvo, ki stoji pred ogrevalom, ali zavese, ki segajo do tal in ogrevalo popolnoma zakrivajo.

Bivalno udobje in varčevanje z energijo

Ugodno počutje je odvisno predvsem od temperature zraka, načina ogrevanja, zračne vlage in od temperature površin, ki obdajajo prostor (stene, tla, strop). Če so zunanje stene na notranji strani hladne, prehaja toplota ob dotiku s človekovemu telesu na stene.

Posledica: Sobno temperaturo je treba zvišati, kar pa samo po sebi ne izboljša počutja; v skrajnem primeru lahko celo prispeva k povečanemu krvnemu pritisku.

Zato: Zidove dobro toplotno zaščitite ali uporabite take gradbene materiale, ki imajo dobre toplotne zaščitne lastnosti. To bo vplivalo na boljše ugodje, pa tudi poraba toplote bo veliko manjša. Na prihranek toplote in boljše počutje vplivajo tudi različne temperature v prostorih. Za spalnico zadošča 17 do 18 °C.

Ogrevanje

Prijetno temperirano

Poraba toplote je bistveno odvisna od temperature v prostoru. Dve stopinji razlike (med 20 in 22 °C) sta na prvi pogled nepomembni, a pomenita do 12 % dodatne porabe toplote. Zato je zelo ekonomično, če vgradimo regulacijske naprave, kot npr. termostatske ventile na radiatorjih (glej poglavje »Ogrevanje«).

Ponoči

Na sobnih termostatih z dvojno nastavitvijo lahko nastavimo dnevno in nočno temperaturo. Tako bo nočna temperatura v prostoru nižja (16 °C), zjutraj, ko vstanemo, pa bo prijetno toplo.

Zmanjšanje onesnaženosti zraka v Celju

Celje bo kmalu dobilo prvi sanacijski program za zrak, čeprav se je o njem govorilo že pred desetimi leti. Takrat smo imeli Ekološko sanacijo Cinkarne in Družbeni dogovor o varstvu okolja v občini Celje, kjer so bile opredeljene posamezne naloge, ne pa tudi cilji sanacije.

Potem je na področju ekologije v Celju vladala anarhija, ko se je delalo tisto, kar je določen trenutek zahtevalo Društvo za varstvo okolja.

Sedaj na Občini nadaljujejo s sistematskim delom za izboljšanje zraka, ki ga dihamo. Sanacijski program za zrak v Celju bo temeljil na spremembah v načinu ogrevanja v Celju ter na zniževanju tehnoloških emisij iz Cinkarne.

Sanacijski program je zaenkrat še v osnutku, sprejemal ga bo izvršni svet SO Celje, prav tako bo tudi njegov nosilec. Za izvajanje sanacijskih ukrepov bodo na Občini skušali zagotoviti tudi sredstva iz ekološkega sklada Slovenije, česar do sedaj v Celju nismo bili deležni.

Sanacijski program ugotavlja sedanje stanje in analizira vplive, ki so za onesnažen zrak v Celju najpomembnejši npr. vremenski vplivi. Potem opredeli cilje sanacije in predlaga konkretne ukrepe za zmanjšanje onesnaženosti zraka. Sanacijski program bo vseboval tudi podatke, koliko bo vse skupaj stalo in kdaj naj bi bilo narejeno.

Celje je po kriterijih republiškega odloka o razvrstitvi območij po stopnji onesnaženo-

sti zraka v četrtem območju onesnaženega zraka, kar pomeni, da imamo 2 odstotka dni ali 7 dni v letu kritično koncentracijo SO_2 , kar je trikratna vrednost dovoljenih koncentracij. Vmesni cilj sanacije zraka je prehod mesta Celje v tretje območje, to pomeni prekomerno onesnažen zrak nad dovoljeno koncentracijo, vendar pod kritično koncentracijo. Končni cilj pa je prehod v drugo območje, kjer ne bi presegali dovoljenih koncentracij. To naj bi dosegli s plinifikacijo kurišč in vseh kotlovnice, v Cinkarni pa bomo za stalno znižali emisijo SO_2 pod 145 kg/h. Tako emisijo imamo sicer že več kot eno leto zaradi modernizacije ferosulfatne linije za proizvodnjo žveplove kisline in zaradi nizke proizvodnje, vendar pa take emisije ne moremo zagotoviti pri večji proizvodnji. K nizki emisiji SO_2 prispeva tudi naša kotlovnica, ki uporablja mazut z nizko vsebnostjo žvepla, vendar tudi to ni trajno zagotovljen ukrep, pač pa je naš cilj v kotlovnici prehod na zemeljski plin. Kdaj pa bo to, je odvisno predvsem od finančnih sredstev. Računamo tudi na tuje kredite.

Vida Planinšek

Neprimerna uporaba neosvinčenega bencina

Pred kratkim sem na bencinski črpalki doživela točno tisto, kar sem predvidela ob nižji ceni neosvinčenega bencina: v staro škodo so neki gospe natočili »zeleni« bencin. Potem mi je črpalkar pojasnil, da gospa nima katalizatorja v škodi in da je tankanje bencina brez svinca v navadne avtomobile postalo kar pogosto. Zaradi tega nima nihče problemov, tudi avtomobili ne, onesnažujejo pa tako eni in drugi.

Septembra je izšla zelo koristna brošura VARČUJMO Z ENERGIJO. Delno je prevod iz avstrijskega izvirnika, nekaj vsebine pa je posebej sloven-

ske. V tej brošuri sem za tako ravnanje dobila potrditev, piše namreč tudi o tem, v kakšnih pogojih lahko uporabljamo neosvinčen bencin v navad-

PRED ZAKONOM O PREPOVEDI KAJENJA NA JAVNIH MESTIH

Kdo še danes kadi?

Če pogledate malo okrog sebe, boste kmalu ugotovili, da danes kadi vse manj ljudi. To slabo navado je obdržal le še tako rekoč spodnji sloj prebivalstva. Torej tisti, ki jim primanjkuje močne volje in katerim življenje grenijo razne, zanje nepremagljive težave.

Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo je pripravilo Zakon o omejevanju kajenja in prodaji tobačnih izdelkov. Zdaj gre zakon v vladno proceduro in nato v skupščino.

Zakon bo omejeval kajenje v javnih in delovnih prostorih, prodajo tobačnih izdelkov in njihovo reklamo, predpisoval dopustno vsebnost škod-

ljivih sestavin v cigaretah, obliko in vsebino opozoril, ki bodo morala biti natisnjena na tobačni embalaži in uvedel možnost financiranja družbenih aktivnosti za zmanjšanje kajenja.

Je pa v svetu vse več privržencev omejevanja kajenja, saj so se lotili celo projekta Columbus, ki je nastal ob petstoti obletnici odkritja Amerike na Češkem. Takoj so se mu pridružile še druge evropske države, med njimi tudi Slovenija. Glavni cilj Columbus projekta je promocija nekajenja med odrasčajočo mladino oziroma simbolična vrnitev tobaka iz Evrope v njegovo domovino Ameriko.

M.G.

nih avtomobilov brez škode za avto. Nad takim pisanjem sem bila izredno presenečena, saj se ukvarja le z možno škodo na avtomobilih, nič pa ne piše o onesnaževanju zraka. V takem primeru je najbolje vprašati avtorja, kaj je imel v mislih, ko je pisal.

Inženir Venturini se že leta in leta strokovno ukvarja z vprašanji prometa in njegovega onesnaževanja. Ob neosvinčenem bencinu se je zavzemal proti znižanju cene zaradi enakih pomislekov, kot sem jih imela jaz, pa še kdo drug, ki ve, kako je z individualno ekološko osveščenostjo pri nas, vendar so ga Zeleni premagali. Zato daje nasvet tistim, ki bodo uporabljali neosvinčen bencin v navadnih avtomobilih, čemur se ob današnjih ekonomskih pogojih ne bomo izognili.

Kako začne človek potem razmišljati?

Ob določenih pogojih vašemu avtomobilskemu motorju ne bo škodovalo, če boste uporabljali bencin brez svin-

ca. Poleg tega v zrak ne boste pošiljali svinca. Zato pa boste pošiljali večje količine zelo škodljivih organskih snovi, ki pa niso več vaša skrb, ker ostajajo v izpuhu za vami.

Velikokrat smo že slišali, da je škodljivost teh organskih snovi mnogo večja in tudi bolj neposredna kot pa škodljivost svinca, kar kot kemik verjamem in to mi je kot strokovnjak za promet potrdil tudi ing. Venturini.

Kaj so torej dosegli ekologi s svojo zahtevo po nižji ceni bencina brez svinca? Očitno so spet igrali na napačne karte in računali na to, da bodo Slovenci kupovali nove avtomobile, da bodo lahko uporabljali cenejši bencin. Le kje živijo?

Rezultatov neprimerne uporabe neosvinčenega bencina pa tako nihče ne bo meril, ker to niso običajne meritve; tako še lep čas ne bomo vedeli, kakšen zrak dihamo. Čez nekaj let pa bo spet nekdo zagnal paniko in bomo skoraj pogubljeni.

Vida Planinšek

Ekologi so računali, da bodo Slovenci kupovali nove avtomobile, da bodo lahko uporabljali cenejši bencin.

ALI MISLITE DOLGOROČNO? Kako bomo živeli v pokoju

Precej hitro, včasih tudi nezavedajoče, prihaja k nam kapitalistična oblika življenja. Želeli ali ne, se začanja v družbi razslojevanje na bogate, srednje, revne. Socializem bo počasi utonil v zgodovino.

Za drugačno življenje je država že poskrbela z zakonskimi podlagami. Letos sta bila sprejeta in začela veljati dva zakona, ki samostojno in celovito urejata socialno plat življenja: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in Zakon o zdravstvenem varstvu. Oba prinašata veliko sprememb, nad katerimi se bo slej ko prej treba zamisliti. Oba spreminjata stvari, ki jih bomo živeli v prihodnosti. Torej se moramo vprašati, kako bomo živeli v obdobju, ko se bomo upokojili in ali se moramo za to obdobje pripravljati že prej. Zakona nalagata, da mora vsak sam skrbeti za svojo prihodnost, vsak sam je zanj odgovoren, nič več družba. Prav tako pa sta zakona prenesla mnogo stvari iz zahodnih držav.

Taka novost je na primer uvedba delne pokojnine, kar pomeni, da bo delavec za polovico delovnega časa lahko tudi upokojenec. Najbolj prav bi seveda bilo pri tem upoštevati še druge okoliščine. Delavcu, ki ima pogoje za upokojitev, pa delo izredno dobro in rad opravlja in ima še veliko življenjske energije, bi bilo potrebno omogočiti, da bi delal naprej. Ali nasprotno, delavcu, ki je utrujen in nima nobenih ambicij več, omogočiti, da se upokoji prej. Zmeraj bolj bo treba namreč gledati na to, ka-

ko kdo dela, ne pa na to, koliko je star.

Na starost se je potrebno pripraviti že dosti prej, pravijo, da najkasneje 15 let prej. Toliko prej bi morali začeti razvijati različne interesne dejavnosti, ki dopolnjujejo prosti čas. V nekaterih državah organizirajo za upokojece bogato društveno in klubsko življenje, v katerem imajo pomembno vlogo kulturne, rekreativne in turistične dejavnosti. Pri nas pa tako dejavnost organizirajo sama društva upokojevcem.

Običajno se priprave začnejo tako, da ljudi vzpodbudimo, da razmišljajo o nekaterih osnovnih vprašanjih v zvezi s prihodnostjo na primer: kako preživeti iz meseca v mesec, kako ostati čim dlje zdrav, kako ostati čim dlje aktiven, kako se prilagoditi družini, prijateljem, znancem in ne nazadnje kako se sprizniti z izgubo zakonskega partnerja.

Veliko zaposlenih pred odhodom v pokoj niti ne razmišlja o spremenjenem načinu življenja in se nenadoma znajdejo pred veliko praznino. Tako se največkrat velik del svojega življenja usposablja za poklicno delo, si leta in leta pridobivajo potrebno znanje in veščine, v »poklic« upokojenca, ki bo trajal vrsto let in ki ni preprost, pa stopajo nepripravljeni.

M.G.

pa v določenem odstotku od njene vrednosti.

V okviru obveznega zdravstvenega zavarovanja, za katerega se ni treba dodatno zavarovati, bo zavarovancem v celoti zagotovljeno zdravljenje poškodb pri delu in poklicnih boleznih, denimo raka, duševnih boleznih ipd.

Preostali zavarovanci pa bodo zdravstveno zavarovani le do določene višine zdravstvene storitve, preostali del, od 5 do 50 odstotkov vrednosti storitve, pa bodo morali sami plačati ali pa bo zanje plačala zavarovalnica, če se bo-

do kajpak poprej dodatno prostovoljno zavarovali. Prostovoljno zdravstveno zavarovanje bo veljalo tudi za privatne zdravstvene storitve. Skratka, kdor se ne bo dodatno prostovoljno zavaroval, bo moral pri obisku zdravnika v zdravstvenem domu, pri zobozdravniku ali po operaciji v bolnišnici sam plačati razliko med vrednostjo storitve, ki sodi v obvezno zdravstveno zavarovanje in njeno polno vrednostjo. Pri nekaterih operacijah bodo nastali ogromni stroški zato se bo prostovoljnemu zavarovanju težko izogniti.

Komu in za katere storitve se ni potrebno dodatno zdravstveno zavarovati

V okviru obveznega zavarovanja je zavarovancem v celoti zagotovljeno:

- zdravljenje poškodb na delu in poklicnih boleznih
- preprečevanje, odkrivanje, zdravljenje raka, sladkorne bolezni, multiple skleroze, živčno-mišičnih boleznih, tetraplegije, paraplegije, duševnih boleznih, psoriaze, nalezljivih boleznih, hemofilije in cerebralne paralize
- sistematični in preventivni pregledi
- zdravljenje in rehabilitacija otrok, učencev in študentov
- zdravstveno varstvo žensk v zvezi z načrtovanjem družine, nosečnostjo in porodom
- nujna medicinska pomoč in zdravljenje na domu in tudi v socialnih zavodih
- prav tako se ni treba prostovoljno zavarovati vojaškim in civilnim invalidom vojne.

Višina cene za zdravstvo

V Sloveniji je bil lani prispevek za zdravstveno varstvo 6,60 % BOD s strani delodajalca in prav toliko s strani delodajalca, skupaj torej 13,20 %. K temu je treba prišteti še povprečno 0,60 odstotno stopnjo občinskih prispevkov, ki jih letos ni več. Letos znaša skupni prispevek za vse pravice 18,15 % BOD, poleg tega pa so povsem na novo s 7,30 % bruto pokojnine obdavčeni še vsi upokojenci.

V Nemčiji je prispevek 12,8 % BOD s strani delodajalca in delojemalca skupaj, na Finskem znaša prispevek delodajalca 1,70 % BOD, vsi socialni prispevki delodajalca (vključno s pokojninskimi za-

varovanjem in zavarovanjem za primer brezposelnosti) pa znašajo 6,02 % BOD. Kanada sploh nima obveznega prispevka za zdravstveno varstvo. V Avstriji je skupni prispevek delodajalca in delojemalca 6,30 % BOD. Na Nizozemskem je najvišji obvezni prispevek delodajalca in delojemalca skupaj 14,80 % BOD. Primerjavo lahko iščemo še naprej, vendar katerokoli državo pogledamo, vidimo, da Slovenija v svetu vodi z višini svojega obveznega prispevka. (vsi podatki so vzeti iz The Tax/Benefit Position of Production Workers, OECD, Pariz, 1991).

Zbral poslanec Janez Kopač
za skupščinski poročevalec

Prostovoljno zdravstveno zavarovanje

S prvim januarjem prihodnje leto bo v Sloveniji začelo veljati prostovoljno zdravstveno zavarovanje. Poleg prispevne stopnje za zdravstvo, ki jo določa parlament, bo treba za zdravstvene storitve še dodatno plačevati, zdajšnja oblika participacije pa bodo ukinili.

Po dosedanji zakonodaji so namreč zavarovanci imeli pravice do vseh zdravstvenih storitev, če so le plačali določeno

višino participacije. Po novem pa so v obveznem zavarovanju v celoti zagotovljene le nekatere storitve, pri večini drugih

Novi upokojenci

Irena TERŠEK, rojena leta 1943, se je v juniju invalidsko upokojila. V Cinkarni je delala 31 let v socialnem oddelku. Obračunavala je bolezni zaposlenih. Leta 1961 je bila sprejeta za tajnico generalnega direktorja. Delovno mesto obračun bolezni, ki ga je dobila kmalu za tem, je vrsto let sodilo pod kadrovske službe. Šele zadnjih 10 let pa je bilo to področje pod računovodsko službo. Skozi dolgoletno prakso ve povedati, da se število bolezni povprečno ni dosti spreminjalo, tudi ne v sezonah pobiranja pridelkov na polju. Služba, ki ji je bila drugi dom, ji je bila tudi v veselje. Sodelavcem pa želi zdravlje in uspešnosti pri delu.

Viliam ODEP, rojen leta 1940, je delal v Cinkarni od postavitve in začetka obratovanja Titanovega dioksida. Pred tem je delal v EMU. Želja, da bi postal strugar, se mu ni uresničila, v Titanovem dioksidu je delal kot kurjač na kalcinirki v štirih izmenah. Zanj je bilo to delo naporno zaradi bolečin v nogah. Zato se je letos julija invalidsko upokojil.

Martin MESTINŠEK se je invalidsko upokojil v juniju. V Cinkarno je prišel leta 1958. V Kemiji je vozil premog na vozičkih po tračnicah iz baritne peči v minij. Ker je bil droben

fant, so ga po dveh tednih predstavili za polivalentnega delavca. Praktično se je preizkusil v vseh kemijskih obratih. Po odsluženju vojaškega roka je po nekaj dneh v kemijskih obratih delal v skladišču drobnega inventarja, nato pa je šel v Samski dom za hišnika. Tam je bil 15 let. Od leta 1972 pa je delal v PE Grafiki v tiskarskih ploščah, zadnjih nekaj let pa v kontroli razvoja Grafike. Doma je iz Kozjanskega iz družine, kjer je bilo sedem otrok. Pravi, da je po naravi kritičen do vsega, preveč vidi, preveč reče. Najbrž je iz tega razloga dobil funkcijo predsednika disciplinske komisije. Ob delu je opravljal tudi študij grafične šole. V pokoju bo nabiral gobe, planinril in kolezaril.

M.G.

Solate ni, kaj pa gobe?

Pa še res je, da solate ni, no, pa gob tudi ne! Niti najstarejši gobarji in gobarski strokovnjaki ne pomnijo takšne gobe „suše“, zato je težko tudi za najprej napovedovati in ugibati, kako se bo narava obnašala. Dejstvo je, da po vsej verjetnosti na celotnem slovenskem prostoru ne raste niti ena goba. (Ugotovitev dne 15. 9. 1992) Če strokovne izraze micelij in trosi malce poenostavimo, lahko rečemo, da ne vemo, v kolikšni meri je suša poškodovala ali celo izsušila gobja semena in korenine oz. podrast. V Istri in drugje ob Jadranski obali so včasih dolga vroča poletja, brez kapljice dežja, pa vendar so potem v pozni jeseni še kar bogate rasti gob. Vse skupaj je odvisno od dežja, od veliko dežja in seveda od tradicionalne jesenske megle. Bodimo optimisti! Gobe torej (najbrž) bodo: Vsaj toliko, kot je bilo solate, ki je ni bilo skoraj nič.

Pa še to: Včlanite se v gobarsko družino „BISERNICA“ Celje. Spoznali boste prijetno družbo, seveda tudi gobe, razgibali se boste, naučili svežega zraka, razvedrili in še marsikaj. Med nami je že kar nekaj vaših sodelavcev. Le dopisnico s svojim naslovom napišite in jo naslovite na naslov: Gobarska družina Biser-nica, Celje. Dobili boste program in vse ostale informacije. Pa dobro bero vam želimo! To je namreč gobarski pozdrav!

Amadeo Dolenc

Strah: glavni vzrok odpora

Znano je, da se tehnološke spremembe pojavljajo kot odgovor na neko tehnološko potrebo, a ta nosi s seboj celo vrsto nezaželenih posledic. Tako je vsem znan odpor do tehnoloških sprememb. Izvor tega odpora je v strahu, temu dobro znanemu in predvidljivemu občutku v nemirjenosti in nemoči.

Strah pred razvojem in znanostjo se ne prestopa krepki: od pripovedovanja o uničevanju pesticidov do groženj o nesrečah v nuklearkah. Pojavlja se kot posledica doživljanja tehnološkega razvoja v restriktivnem kontekstu. Zgodovina avtomobilizma je primer takšnega strahu. V za-

četku stoletja se je govorilo o velikih hitrostih 30 km na uro, ki bodo povzročile norost ljudi, pobesnelost konj in krav, ki ne bodo mogle več dajati mleka. A vsi ti strahovi so se pokazali kot neosnovani.

Tako se danes kaže tudi socialni razvoj. Prav gotovo ni nikogar, ki ne bi želel učinkovitega poslovanja svoje organizacije, toda pojem reorganizacija je še vedno za mnoge velik strah. Večina reorganizacijo doživlja kot možnost ostati brez dela, manjši del ljudi pa meni, da gre za drugačnost v zahtevah, proizvodnji, zadovoljstvu zaposlenih in nezadostne boljšem plačilu.

INA

Detektor laži

Ali lažete, ko trdite, da redkokdaj lažete? Statistika ne laže: povprečen državljan v eni uri petkrat pove neresnico. V približno 50 odstotkih primerov želimo s pomočjo laži ublažiti kakšni neugodni situaciji, v 25 odstotkih si s pomočjo laži skušamo narediti življenje lepše, a v 10 odstotkih izkoristimo laž, da se izkažemo za boljše kot smo. Preostali odstotek laži je namenjen zlobi. Psihologi pravijo, da je laž že od nekdaj družbeno priznana, če ni zlonamerna. Pomislite, kako bi okolica reagirala, tudi

najbližja, če bi vsakomur vedno v obraz rekli resnico. Kako bi šele reagirali vi, če bi vam kdo povedal resnico v obraz?

Prav gotovo znate izkoristiti majhne laži, ne da bi kdorkoli posumil, da lažete. No, obstaja tudi detektor laži! Človek je biološko, gensko programiran tako, da ne laže, kot tudi žival. Zato za človeški organizem vsaka laž biološko predstavlja stres. Na stres reagira vegetativni živčni sistem in ta dela nehote in nanj ne more vplivati človeška volja. Rezultat: krvni pritisk se dvigne, srce začne hitreje biti, dihanje postane bolj površno, koža se oznoji in v njej je manj krvi.

Vse te spremembe pa je moč beležiti s pomočjo kimo-grafa na traku, tako kot EKG. Pri vsaki laži pride do sprememb na normalni krivulji za vse navedene fiziološke spremembe organizma. Strokovnjak, običajni kriminolog, ki spremlja tek krivulje, opazi odstopanje teka krivulje od normalne pri odgovoru na določeno vprašanje in to pomeni, da je bil odgovor lažen.

Seveda ste vi na boljšem, ker vaš sogovornik nima detektorja laži. Toda razen pritiska, bitja srca, znojenja, je še ena reakcija organizma pri lažanju, ki je ne moremo kontrolirati, to je trepljanje očesnih vek. Pri razgovoru glejte sogovorniku v oči: ko bo lagal, bo trepetal hitreje in močneje, dovolj, da posumite, da laže. Sončna očala niso samo proti soncu...

INA

Nove ekonomske kategorije

3. DEL

Trgovanje z delnicami

Vsak stalni letni dohodek velja za plod sorazmernega zneska kapitala. V tem smislu se oblikuje tečajna vrednost delnice kot kapitalizirana, v kapital preračunana dividenda. To pomeni, da se ravna tečajna vrednost delnice po tistem znesku denarja, ki bi ga nekdo moral vložiti v banko, da bi pri dani bančni obrestni meri dobival na osnovi te vloge letne obresti v višini povprečne letne dividende, ki jo daje delnica.

Vzemimo, da daje neka delnica, ki se glasi na nominalno vrednost 300 DEM, povprečno letno dividendo 30 DEM. Obrestna mera, po kateri banka obrestuje vlagateljem njihove vloge, naj znaša 5 odstotkov.

$$t = \frac{30}{0,05} = 600 \text{ DEM}$$

Na oblikovanje te cene vplivata: letni dohodek delnice (dividenda) in obrestna mera, po kateri obrestujejo banke vloge svojih vlagateljev. Dividenda ima istosmerni, bančna obrestna mera pa obratnosmerni vpliv na tečajno vrednost delnice. To pomeni, da bodo tečajne vrednosti delnic naraščale, če bodo naraščale dividende ali pa če bo bančna obrestna mera padla. Nasprotno pa bi padanje dividend in naraščanje bančne obrestne mere povzročilo padanje tečajnih vrednosti delnic.

Če poenostavimo: posojevalec denar samó posoja na določen rok. Na to funkcijo mu pripadajo obresti. Enako velja za vlaganje denarja v banko. Delničar ni samo posojevalec. Ko kupi delnico, vloži denar v delniško družbo in prevzame nase poslovno tveganje (riziko) v višini svoje vloge. Poslovno tveganje pa sodi med elemente podjetniške funkcije. Zato pripadajo delničarju kot posojevalcu najprej obresti na vloženi znesek, k temu pa še del podjetniškega dobička za prevzemanje rizika poslovanja.

Na tečajne vrednosti delnic pa vpliva tudi borzna špekulacija, ki lahko z lansiranjem časopisnih vesti o uspešnosti ali neuspešnosti poslovanja kake delniške družbe bistveno vpliva na povpraševanje in s

tem na tečajno vrednost delnic te družbe. Podoben vpliv imajo lahko tudi politična dogajanja. Borzni prekupčevalci lahko s preprodajo delnic zaslužijo na osnovi razlik v tečajni vrednosti delnic pogosto veliko več, kakor prinaša delničarjem redna letna dividenda.

Pa pogledjmo drugo plat! Kako je to urejeno pri delniški družbi? Kapital delniške družbe sestavlja število delnic, vlog delničarjev, ki so bile vplačane ob ustanovitvi ali razširitvi delniške družbe. Kapital delniške družbe nastane z vplačanjem vlog delničarjev po nominalni vrednosti. Po-

množuje pa se z izdajanjem paketov dopolnilnih delnic ali pa z najemanjem dolgoročnega posojila ipd.

Vzemimo, da se glasijo delnice neke delniške družbe 100 DEM, število delnic te družbe pa 10.000. Kapital te družbe bi bil torej 1.000.000 DEM. To bi bil delniški kapital, ki je resnično vložen v reprodukcijski proces kot delujoči kapital.

Prihodnjič bomo poskušali prikazati, koliko kapitala bi lahko pridobila Cinkarna, če bi se po lastninskem zakonu preoblikovala v delniško družbo.

Ponovno uvedene odpravnine

V Cinkarni do danes še ni bilo treba odpuščati, niti ni bilo potrebno ugotavljati tehnološke viške, čeprav vemo, da je pri prepolovljeni proizvodnji še vedno preveč zaposlenih. Tako na čisto neboleč način zmanjšujemo število zaposlenih že približno tri do štiri leta. Zelo veliko število ljudi se je upokojilo, veliko pa jih je izkoristilo odpravnine, ki so bile uvedene lani junija in so veljale vse do konca februarja letos.

Tudi tokrat se je vodstvo zaradi racionalizacije proizvod-

no-poslovnega procesa odločilo ponovno uvesti odpravnine, tokrat v višini 160.000 SIT neto. Dobili jih bodo tisti, ki bodo sporazumno prekinili delovno razmerje v Cinkarni in si sami rešili svojo nadaljno delovno zaposlitev (seveda morajo biti interno nadomestljivi) ali pa se bodo predčasno upokojili.

Sklep o tem je prejel tudi delavski svet, velja pa od 1. oktobra do konca letošnjega leta. Pismene vloge za to sprejema Kadrovska služba.

Društvo LT oddalo prostore

Društvo Ljudske tehnike Cinkarne, ki ima že dve leti prostore nad obratno ambulanto, je svoje nekdanje prostore na Cinkarniški 10 oddalo v najem. Prostori so najbolj primerni za avtošolo, saj sta doslej tam bili že dve.

Nedavno je prevzelo prostore v najem uspešno podjetje Brinovec, ki je bilo letos v prvem polletju v celjski regiji med najboljšimi. Ivo Brinovec, lastnik, bi rad naučil voziti še

tiste cinkarnarje in njihove svojce, ki še nimajo ustreznega izpita, pravi pa tudi, da pride po kandidate tudi na dom.

Če torej kdo želi voziti na vozilu Renault 5-dizel, TAMU 130, avtobusu ali motornemu kolesu, vam podjetje Brinovec nudi celotno storitev po ceni 1.050 SIT za moto uro B kategorije. Tečaj se bo začel v prostorih Ljudske tehnike 22. oktobra 1992 ob 14. uri. Informacije na telefonu: 726-001.

Odprava v Julijske alpe

Vzpon na Triglav

Nadaljevanje s zadnje strani

Ta dežek se je potem čez Hribarice spremenil v dež, ki pa nam ni mogel uničiti super razpoloženja, čeprav je povzročil, da smo malo hitreje izpraznili čutarice s „takratkim“. Po Dolini sedmerih triglavskih jezer smo ugotavljali, da je letošnja suša tudi tu pustila sledove, saj so bila jezera za pol manjša kot sicer. Koča nas je pričakala vsa natlačena s premočenimi planinci, vendar so se naši organizatorji izkazali: rezervirana ležišča so nas že čakala. Tokrat nismo „žurirali“ tako pozno v noč kot na Kredarici, to pa zaradi utrujenosti in pa dejstva, da na koči ne dobiš pijače po 21. uri, pa tudi če si mali bog.

Zjutraj smo se po dvojni kavi vsi krmežljaji le spustili do črnega jezerčka, kjer smo pojedli vse, kar so naši nahrbtniki še premogli. Spust čez Komarčo je mnogim zopet zmeščal kolena, saj je kar precej zahteven, vendar pa so neizpraznjene zaloge piva v kombijih sijale kot luč vodnica in tako smo tudi spust kar hitro zmogli.

Končno je Komarča premagana in koča pri Savici se že vidi, pred njo pa Karla, ki se nam na vsa usta smeje, saj smo vsi utrujeni, smrdeči in „zgužvani“, ona pa spočita in dišeča (po vijolicah). Najbolj potrebni so se še okopali v jezeru, slikali smo se za spomin, nato pa ...k Novaku v Gotovlje na dobro večerjo. Šoferji so nas še razvozili po domovih, nato pa smo vsi sladko zaspali.

	CINKARNA CELJE	STROJNI ELEMENT ZA KOVČENJE	VELIKA PLOVA LAJEDA	HRIVASNI IGRALEC Anton	VELIKO LAJDI NA KUPU	OSMI TON	Cinkarnar	REČNI SPLAV	OD SVETA DOMAVILJH HRIBOVSKO KRAJ	GORSKO REŠEVALNI COLH	MALJNA ZANKA	DRŽAVA V ZDA
	VELIKA AFRIŠKA REKA						MESTO V FRANCOJA ZNANO PO PREDPOČAH	OGOLJENA MESEL				
	PREBIVALKA ORANA							PRODAJALNA				
	TRGOVINA NA VELIKO							GRAH TVO				
	TELOVADNI ELEMENT											KONJSKA SLA
Cinkarnar	DELAVEC V HOTELU	PEVKA VOČKOVNIK	BULJBA	CINKARNA CELJE	EMIL DEVC DRUŽBENI SLOU	NAŠA REKA		SLUŽBENI JEZIK V IZRAELU	MRAVSTVENIK			SAVIST PETROSGAN
						SANKI						
CINKARNA CELJE	SLOVENSKI TOLAR GLAS PISČALKE			ZITNI "STROK"			ORGAN VIDA	VIRANOSKI SPORTNIK				ZELATINA IZ ALG
								NOLDE OSKAR				MLADA JOVANCA
LIPONJICA V KOZ				PRVA SAMO-GLASNIKA								GALJI
								LOSČLO				GLAVNI STEVNIK
				NEDO. CELJSKI ATLET (ime in priim.) NOV. TEDNIK								
MESTO V TEXASU												
								ROMAN CLAUDA ANETA				
VELIKA ZABA							Cinkarnar	TER				

Dopiszite v naše glasilo!

Rešitev nagradne križanke - julij 1992:

Vodoravno: TIRAŽA, RP, ANALIZATOR, KANALIZACIJA, MAREDA, NAZOR, AMI, IV, OKA, ŠEN, IRA, INK, OSTROG, KRAT, KOCEN, ALKAR, HO, RASA, SLUGA, ASMARA, ATENTAT, ONTARIO, EMO, TORKAR, NAGRADA, ČAS.

Nagrajenci: 1. nagrado v vrednosti 4.000,00 SIT prejme Darja Monfreda, Služba kakovosti, 2. nagrado v vrednosti 3.000,00 SIT prejme Viki Pevec, upokojenec iz Celja, 3. nagrado v vrednosti 2.000,00 SIT pa zopet Ivan Rabuzin, upokojenec iz Košnice. Čestitamo!

Ugotavljamo, da križanke rešuje le manjši krog bralcev, zato razmišljamo o novih rubrikah za razvedrilo. Če nam želite pri tem pomagati nas pokličite!

Spomin SLAVKO KAJTNER

So trenutki, ko človek začuti, da mora nekaj povedati, zapisati nekaj toplih besed. Poskušam, vendar vem, da si najraje ostajal skrit v svojem delu in družini. Slavko, bil si prijatelj, dober kolega do vseh, ko so te poskušali razumeti in so bili s teboj odkriti. Pogovor s teboj je dajal slutiti,

da si nadvse skromen, srečen, delaven človek, ki izžareva neko neverjetno energijo in voljo, nekaj tistega, kar v hipu začutiš, a ne moreš ne otipati ne opisati. Ne želim opisovati kronoloških podatkov, ti bodo ostali zapisani, poslikani in nikoli izbrisani.

Sredi načrtov za jutri - pojutrišnjem te je začela razjedati zahrbtna bolezen, s katero si se moral spoprijeti. Zdrav človek težko dojame, koliko volje do življenja je bilo v tebi in upanja do ozdravitve - vendar zama. Kako kruto!

Menda ga ni športnika v Cinkarni, ki ne bi bil ob vesti o tvoji smrti začutil tako, kot da je izgubil koga od svojih; bil si naš.

Srčna hvala Slavko za vse, kar si storil v imenu športnikov. Hvala ti za tovarišstvo in prijateljstvo.

Franc Smeh

Nagradno križanko iz te številke pošljite ali prinesite v uredništvo do konca novembra, ko bomo pripravljali letošnjo zadnjo številko Cinkarnarja.

ZAHVALE

Ob smrti dragega očeta Franja MLINARIČA se kolektivu Cinkarne iskreno zahvaljujem za darovani venec, sodelavcem Vzdrževanja pa za denarno pomoč in izraze sožalja. Zahvaljujem se tudi vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Sin Anton z družino

*** **

Ob nenadomestljivi izgubi dragega očeta Franca BERKA, se zahvaljujema vsem sodelavcem in sodelavkam tiskarne in finančne službe za darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hčerki Marjana in Nevenka

Ob bridki izgubi dragega očeta JOŽETA VOLAVŠKA, se iskreno zahvaljujem za darovano cvetje in izrečeno sožalje vsem sodelavcem Finančne službe.

Breda Vidali z družino

Ob boleči izgubi dragega očeta MARTINA DEBELAKA, se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem Kadrovske službe za pomoč, darovano cvetje in izrečeno sožalje ter ostalim sodelavcem za izkazano sočustvovanje.

Anica Sitar z družino

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta, Jožeta DROBNAKA, se iskreno zahvaljujemo upokojencem Cinkarne in sodelavcem PE Titanovega dioksida za darovano cvetje.

Žena Marija in hči Marinka Krašovec z družino

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Gorenšek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojencem, študentom.

Na osnovi izjave sekretariata za informiranje SRS št. 421-1/72 z dne 5. 4. 1974 je glasilo oproščeno temeljnega prometnega davka.

ODPRAVA V JULIJSKE ALPE

Vzpon na Triglav

Piše: Vitomir Pevec

Čas dogajanja: 20 do 22. avgust 1992
Kraj dogajanja: Triglavski narodni park
Udeleženci: „klapa“ s Titana

O nameravanem vzponu smo se na Titanu začeli pogovarjati že kakšne tri mesece pred samim vzponom. Počasi smo sestavili skupino za organizacijo, ki je imela težko nalogo pripraviti vse potrebno, da spravimo ducat zelencev na najvišji slovenski vrh. Skupina je delo opravila odlično, tako da organizacijskih težav skorajda ni bilo, če sem ne štejem okvare cinkarniškega kombija, zaradi katere smo morali odhod iz Celja prestaviti za dobri dve uri.

Torej: v petek 20. avgusta se nas je šestnajst sodelavcev „zbasalo“ v dva kombija in s polnim plinom smo jo udarili proti Gorenjski. Še dobro, da smo imeli nekaj pijače, pripravljene za najhujšo žejo, saj šoferji niso hoteli ustaviti pred nobeno gostilno zaradi že prej omenjene zamude pri odhodu.

Na Uskovnici smo vsi odrgnjeni popadali iz kombijev, si nadeli težke nahrbtnike ter kar

hladnega piva, ki se dobi tam. Ena od skupin se je celo malo izgubila, ker se je „stari gams“ dal zapeljati „neizkušnim kozlom“. Vse težave prvega dne nam vsekakor niso uničile dobre volje, tako da smo „žurirali“ pozno v noč ob golažu, pivu, šnopčku in Radiju „Boh'n“.

Drugi dan zjutraj pa: groza in strah. Vsem prvopristopnikom se je Triglav zdel takoo strm in visok, da jim je kar vsem po vrsti začelo lesti srce v hlače. Po dolgotrajnem nagonarjanju in prepričevanju se jih je sedem le odločilo, da poskusijo. Rado je prevzel pokroviteljstvo nad Marinko, Slavc nad Mojco, Vito pa nad Vojčcem, Romanom, Zvonekom, Srečom in Egijem in že smo lezli na Mali Triglav. Lezli smo in lezli, pa nikjer vrha. Že so najmanj utrjeni začeli nagonarjati k povratku, ko ... evo ti ga ... vrh s stolpom! Kakšno veselje, kakšno zmagooslavje in kakšen razgled. „Uživancija“ je trajala kakšne pol urice,

Takle krst je pa kar naporen!

Gneča pa taka

Letos je imel Ludvik Stopar, organizator izleta na Triglav, kar precej več dela kot lani, saj se je prijav nabralo kar za dva avtobusa. Tako nas je bilo na Triglavu naenkrat kar 108, pa vendar nismo bili edini. Za nami je šla še skupina iz Zgornje Štajerske, pred nami pa Gorenjci. Na ozki poti preko Malega Triglava smo morali čakati, da smo lahko prišli drug mimo drugega. Klini so bili kljub hladu topli od take množice. Pa nič zato. Okrog 70 planincev jih je bilo »tepenih«, ker so stopili na našega očaka prvič.

Pot je bila dolga, naporna, v treh dneh smo hodili povprečno deset ur na dan. Ujeli smo prav zadnji vikend z lepim vremenom, saj je nekaj dni kasneje že zapadel sneg. 27. avgusta dopoldne ob 8.30 je bilo megleno. Takrat smo stali na vrhu in pili pivo, ki ga prodajajo za 200 tolarjev. Videlo se je le nekaj obronkov proti jugu in spodaj koči Planika in Kredarica. Nazaj do Kredarice smo preplezali prav v času, ko je bilo konec poroke v novi kapelici in ko so se začeli zbirati

direktorji, ministri in sam slovenski vrh. Po enournem počitku smo odšli proti Planiki in Doliču. Zvečer smo se ob Koči na Sedmerih jezerih že greli ob tabornem ognju, ki smo ga zakurili iz suhih vej, ležečih naokrog. Tretji dan zjutraj so se nekateri povzpeli še na bližnjo Tičericico, nato pa smo počakali, da se je po dolgi suši ulil prvi dež. Po mokri poti smo po nekaj urah in po kratkih postankih na Bogatino in Komni prispeli k slapu Savice, kjer nas je čakalo mrzlo laško pivo. Ohladila sta ga bila šoferja avtobusa v Savi Bohinjki.

Od kredarice do Bohinj nas je spremljal zvok harmonike, s seboj jo je nosil Slavko Stingelj in veseli srečne vrnitve smo ob vznožju Triglavskega narodnega parka zapeli in zaplesali. S pesmijo smo nadaljevali tudi v avtobusih. Za nami je ostal večno živ spomin na lep izlet v čudoviti slovenski gorski naravi.

Mira Gorenšek

»Klapa s Titana«

precej utrujeni prisopihali do Vodnikove kočice na Velem polju. Malo prej (za en himalajski raztežaj) nam je omagala Karla iz laboratorija, vendar smo jo z združenimi močmi spravili do kočice (Rado je bil vlačilec, Vito pa „šerpa“), od tam pa niti metra dalje. Karla si je tako v sinovi družbi privoščila dan uživanja na Velem polju, potem pa sta se po isti poti vrnili v dolino.

Na Kredarico smo prikapljali po skupinah, saj najhitrejši kar niso mogli dočakati

ko so začeli vodniki s krstom. Krst pa je že takšna reč, da pri njem močno trpi zadnjica na eni in grlo na drugi strani. Tudi naši prvopristopniki so dobili poštene batine in rjaveli so v notranjost stolpa kot ranjeni medvedi. Sestop je bil malo bolj zoprni kot vzpon, vendar so ga prvopristopniki opravili mojstrsko, čeprav tresenja hlač niso mogli prikriti. S Kredarice smo preko Planike hiteli proti Doliču, ko nas je ujel rahel dežek.

Nadaljevanje na 18. strani